

แบบเรียน แผนกวิชาสามัญ

จรรยาบรรณ

เล่ม ๓

(เฉพาะผู้ที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เท่านั้น)

รองอำมาตย์โท สนิท ศุขสุมาน เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งแรก ๕,๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๙

ราคาเล่มละ ๑๖ สตางค์

๘๙๕.๙๑๑

๖3 ๔๒

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์บางขุนพรหม พระนคร
สงวนลิขสิทธิ์

แบบเรียน แผนกวิชาสามัญ

จรรยาบรรณ

เล่ม ๓

(เฉพาะผู้ที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เท่านั้น)

รองอำมาตย์โท สนิท ศุภธมาน เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งแรก ๕.๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๙

ราคาเล่มละ ๑๖ สตางค์

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์บางขุนพรหม พระนคร

สงวนลิขสิทธิ์

313

170

ว 214 P

คำนำ

ท่านทั้งหลาย ข้าพเจ้าขอกล่าวว่า หนังสือ “จรรยาযুযชน” ชุดนี้ ยังเกิดขึ้นเพราะหนังสือ “ประณมจรรยา” เป็นปัจจัย คือเมื่อข้าพเจ้าได้เรียบเรียงประณมจรรยา ๓ เล่มแล้ว กระทรวงธรรมการได้อนุญาต ให้ใช้ เป็น แบบเรียน ใน โรงเรียน ทั้ง หมก และ เกือบจะกล่าวได้ว่า ได้รีย้อนุญาต คราวเดียวพร้อมกัน ทั้ง ๓ เล่ม ที่เป็นปัจจัยคือ หนังสือประณมจรรยาได้เป็นต้นแบบของการสอนการเรียนแพร่หลายรวดเร็วอย่างมิได้นึกฝัน

“จรรยาযুযชน” เป็นจรรยาอีกชุดหนึ่งต่อจาก “ประณมจรรยา” ชุดนี้มี ๔ เล่มสำหรับใช้ในมัธยมตอนต้น เมื่อข้าพเจ้าเรียบเรียงชุดนี้ ๒ เล่มแล้ว กระทรวงธรรมการได้อนุญาตอีก ความแพร่หลายของหนังสือจรรยาযুযชนทั้ง ๒ เล่มแรกก็บังเกิดขึ้นเป็นปัจจัยครั้งที่ ๒ อีก ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นการสนองความตั้งใจของข้าพเจ้ายิ่งนัก

บัดนี้จรรยาযুযชนเล่ม ๓ ได้บังเกิดแล้ว และปฏิสนธิขึ้น จาก เวลาว่าง ในขณะที่ ข้าพเจ้า อยู่ใน เพศบรรพชิต ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ขอท่านผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลายจงได้มีส่วนกุศล จากความตั้งใจของข้าพเจ้าด้วย

จรรยาบรรณเล่ม ๓ นี้ ดำเนินไปหาหนังสือแนวสอน
จรรยาในโรงเรียนนายร้อยทหารบก ตามความประสงค์ของ
กระทรวงธรรมการเช่นเดียวกับที่กล่าวไว้ในคำนำเล่ม ๒ แต่
นี้เป็นจรรยาในกระทรวงธรรมการ ไม่ใช่ในกระทรวงกลาโหม
ข้อความไวหรรจึงต่างกันไป

จรรยาบรรณเล่ม ๓ นี้ต่อเนื่องจากเล่ม ๒ จึงยากขึ้นเป็น
ธรรมดา และหันเข้าหาหลักธรรมของศาสนาพุทธ ด้วย
เหตุว่าเมืองไทยคนไทยอยู่ครอบครอง ทั้งพระเจ้าแผ่นดินก็ทรง
เป็นศาสนูปถัมภ์ทุก ๆ พระองค์ ฉะนั้นจึงไม่มีปัญหาที่วิชา
จรรยาจะหันไปหาศาสนาอื่นให้เหมาะหรือดียิ่งไปกว่าพุทธศาสนา
อีกแล้ว ท่านผู้สอนโปรดอย่าเร่งให้ผู้เรียนท่องจำคำที่ออกมา
จากหลักแห่งศาสนานัก เช่นคำว่า “อิทธิบาท วิริยะ หิริ”
 เป็นต้น ข้าพเจ้าเกรงว่าผู้เรียนจะจำเสียด้วยความวิตกวิห
งินไป โปรดอธิบายใจความให้แจ่มแจ้งไปก่อนเถิด ผู้เรียน
เข้าใจมากขึ้นย่อมมีความเคยชินในคำที่กล่าวแล้วนี้ไปเอง อนึ่ง
ขอให้พยายามทำความเข้าใจให้ผู้เรียนหาชีวิตในข้อที่เกรง
กลัวว่า จรรยานี้จะสอนให้ผู้เรียนเป็นพระไป เพราะความ
จริงผู้เรียนยังไม่มีนิสัยในทางพระเลยก็ว่าได้ อย่างไรก็ตามวิชา
จรรยาต้องการสอนและอบรมให้ผู้เรียนเป็นคนดี ถ้าสำหรับ

ก

ยุวชนด้วยแล้ว ต้องการให้เด็กประพฤติตนให้เรียบร้อยตามวัย
ของตนได้จริง ๆ ทั้งนี้การหัดเด็กให้มีความสัตย์รักวิชารรยา
พร้อมกับประพฤติตนไปตามที่เรียนที่รู้ด้วยจึงเป็นข้อสำคัญมาก

ที่สุดแห่งความสำเร็จของหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าขอขอบ
คุณพระภิกษุญาณโต (แสง ภิมะณี) ในการที่ได้ช่วยเหลือ
ข้าพเจ้าพร้อมด้วยกายวาจาและใจเป็นอย่างดี และพร้อมกันใน
ขณะนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุกท่านที่ส่งเสริมความเจตนาดีของ
ข้าพเจ้า อาทิเช่นเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจแก้เป็นต้น ข้าพเจ้าขอระลึก
คุณความดีของท่านทั้งหลายไว้แล้วด้วยกาลนาน.

พระภิกษุ ชยสนิท ภิโธ

วัดโสมนัสวิหาร

วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๙

บัญชีเรื่อง

	หน้า
บทที่ ๑. วรรณของยุวชน	๑
บทที่ ๒. กำลังของยุวชน	๑๑
บทที่ ๓. ศักดิ์ของยุวชน	๑๘
บทที่ ๔. อารมณ์ของยุวชน	๒๙
บทที่ ๕. ทางคัมภีร์ของยุวชน	๓๙
บทที่ ๖. สมบัติของยุวชน	๔๘
บทที่ ๗. “รักชาติยิ่งชีพ”	๔๙
อธิบายคำยาก	๖๕

บทที่ ๑

จรรยาของยุวชน

เด็ก ๆ ที่เกิดมา ได้นามว่า ยุวชน
ต้องเพียร เรียนฝึกฝน กิจของตน ทำความดี
ระวัง กายวาจา ในเชิงท่า และวาที
อกใจ ต้องให้มี สุจริต^๒ คិតกังวล^๓
ศีลธรรม และปัญญา เรียบจรรยา ยุวชน
เพียรทำ ให้เกิดผล ดล^๔ ปัญญา พาเฉียบแหลม ฯ

๑. เมื่อเราเกิดมา เราลืมตาครั้งแรกได้เห็นแสงสว่าง
ได้รับความประคองประคองจากผู้เลี้ยง เราได้พบสิ่งต่าง ๆ
เช่นพบหน้าคนที่ชะโงกมาดูเรา เราได้ยินเสียงคนพูด หรือ
ได้ยินเสียงร้องว่า “แต่ข้าแต่ ๆ” เป็นต้น เราคงจะนึก
แปลกใจมากกว่า สิ่งต่าง ๆ ซึ่งได้เห็นได้ฟังมีหลายอย่าง ต่าง
กับเมื่ออยู่ในครรภ์^๕ มาก อันความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้ ความ
จริงเราารู้สึกอย่างไร และมากน้อยเพียงไหน เราก็ทราบบໍได้

นี้เพียงแต่เราคิดเองต่างหากว่า ถ้าเรารู้สึกจะต้องรู้สึกทำ
 นอนนี้เป็นแน่ แต่เราจะรู้ได้หรือไม่ว่าตัวของเราคือใครหรือ
 เกิดมาทำไม เราจะรู้ไม่ได้ เรามีความปรารถนา และมีความ
 เป็นอยู่แต่เพียงว่า ถ้าหิวก็จะร้องไห้ ครั้นอิ่มแล้วภายหลัง
 ก็นอนหลับ ดังนั้นจึงเรียกว่าเราเป็นทารก ทารกนั้นไม่รู้
 ว่าตนเองเป็นหญิงหรือชาย และไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี ใน
 ระหว่างปฐมวัย ตอนที่เรามีอายุภายใน ๑๐ ปี เราไม่ค่อย
 อยากนุ่งผ้าสักขบเปลี่ยนกาย แต่ถึงกระนั้นผู้เลี้ยงก็ให้หัด
 ให้เรานุ่งผ้าเลมอมมา เหตุที่เราไม่อยากจะนุ่งผ้าเพราะกระโดด
 โดดเล่นไม่สะดวก ต่อเมื่อเห็นคนอื่นเขาจะนุ่งผ้ากัน เราก็นึก
 ละอายใจไม่อยากเปลี่ยนกายต่อไป ยิ่งเมื่อเราโตเป็นหนุ่ม
 เป็นสาวเรายังอายมากจน อันความชั่วทั้งหลายหรือสิ่งที่ผิด
 ย่อมไม่มีใครนิยมชมชอบ ถ้าใครทำผิดทำชั่วจึงถือกันว่าเป็น
 สิ่งที่น่าละอาย เด็ก ๆ ทั้งหลายจึงคิดเถิดว่า เมื่อเป็นทารก
 เราแก้ผ้าโดยไม่รู้จักความอาย ครั้นโตขึ้น มีความอายต้อง
 นุ่งผ้า และเมื่อเล็ก ๆ เราไม่รู้จักผิดถูกว่าเป็นอย่างไร ครั้น
 โตขึ้นมาจนถึงเพียงนี้รู้จักสิ่งที่ดีและไม่ดีมากแล้ว เรายังจะขึ้น
 ทำผิดทำชั่วอีกทำไม เราควรละอายอย่าทำผิดว่า

๒. คนบ้านนี้เป็นคนมีสติ^๕พื้นเพ^๖ ปราศจากความยัง
 คึกในสิ่งที่ไม่ควรกระทำ คนบ้านมีโคเป็นผู้ใหญ่ก็อาวเดินแก่
 ผัวได้ ทั้งอาวทำสิ่งใด ๆ ก็ได้ เช่น อาละวาค^๗ คีร์น^๘ พัน^๙ นท^{๑๐}
 ผู้อื่น หรือแม้แต่ตัวของตัวเองก็อาวทำร้ายได้ เช่น เชือกคอก
 ตนเอง เป็นต้น พวกเราทั้งหลายรู้จักเก็บรู้จักขายเราจึงไม่ทำ
 อย่างคนบ้า หากเราพลั้งเผลอทำผิดหรือทำชั่ว เราควรจะ
 นึกปรับโทษตัวเองว่า “เรา^{๑๑}เป็นบ้าหรือจึงทำชั่วได้โดยไม่มี
 ความละอาย” ทั้งนี้ เราเห็นนักเรียนหญิงชายทะเลาะกัน ‘คำ
 กันบางทีถึงกับทุบตีกัน เราศึกษา^{๑๒}รู้ไว้ว่านั่นไม่ใช่สิ่งที่ควรกระทำ
 เป็นที่น่าอับอายมาก เราเห็นสัตว์เทร^{๑๓}จวานเช่นควายขวิดกัน
 เรา^{๑๔}รู้ไว้ว่าเพราะควายโง่มากจึงหลงขวิดพวกเดียวกัน พวกเรา
 มีความฉลาดมากกว่าควายอย่าทำเช่นนั้นเลยดีกว่า จงทำตาม
 ที่ผู้ใหญ่สั่งสอนให้ทำ จงละเว้นไม่ทำในสิ่งที่ผู้ใหญ่ห้าม จง
 ทำความดีอย่างที่ดีซึ่งแลเห็นจากการกระทำของผู้ใหญ่เสมอ ๆ
 คือระวังตัวไม่ยอมเป็นคนบ้า ไม่ยอมเป็นคนโง่นั้นเอง

๓. เพื่อการประพฤติในสิ่งที่ดีชอบ ยวชน^{๑๕} ต้องรู้จัก

ความงาม ๓ ประการคือ —

(ก) ความงามตามธรรมชาติ ได้แก่ ดอกไม้งาม ภูเขา
งาม น้ำตกงาม สัตว์เลี้ยง ทั้งเช่นสุนัขหรือนกสวยงาม
หรือคนทมิหน้าตาหมองต เหล่านี้เรียกว่างามตามธรรมชาติ

(ข) ความงามของ สิ่งของ ที่มนุษย์ และ สัตว์ ได้ทำขึ้น
เช่นผ้าทอที่ผู้ทอยกดอก หรือนกกระหายทำรังได้เรียบร้อยก็แล
น่างดงาม

ความงามทั้ง ๒ ประการดังกล่าวแล้วนี้ เป็นความงาม
ที่ไม่ยั่งยืน เช่นดอกไม้งามก็มีเวลาเหี่ยวแห้ง สัตว์เลี้ยง
เลี้ยงไว้ไม่นานเท่าไรก็ตายเสีย หรือของที่มนุษย์และสัตว์ทำ
ขึ้นก็ชำรุดทรุดแตกหักเบรยเน่าผุพังไป สู้ความงามในประการ
ที่ ๓ ไม่ได้ คือ—

(ค) งามโดยการประพฤติตนในสิ่งที่ดีที่ชอบ ทั้งเช่น
ยุวชนปฏิบัติตนสมแก่นามที่เป็นยุวชน มีการทำงานและเล่า
เรียนตามหน้าที่ รักษาระเบียบ รักษาเกียรติศักดิ์ของตน ได้
ชื่อว่ายุวชนผู้ปฏิบัติดีงาม ความงามชนิดนี้แหละไม่เสื่อมศูนย์
เลย

๔. เมื่อกะมังปลูกแล้วเวลามีผลก็เป็นผลมะม่วง หรือ
เลี้ยงแมวไว้ ๒ — ๓ ตัวรวมทั้งตัวผู้และตัวเมีย ไม่ก็เคียนแม่

แมวก็ออกลูกเป็นลูกแมว เห็นได้ว่ามะม่วงจะไม่ออกผลเป็น
 ผลมะพร้าว หรือลูกแมวจะไม่กลายเป็นลูกหนูไปได้ มนุษย์
 เราย่อมเกิดต่อ ๆ กันมาเป็นลำดับ คือตามตระกูล ตามชาติ
 ตามพันธุ์ เช่นตระกูลของเรานับถือพุทธศาสนา เราก็นับถือ
 ศาสนาพุทธต่อมา บิการมารดาของเราเป็นไทยเราก็เป็นไทย
 ตามพันธุ์ เช่นเราเป็นมนุษย์ก็เพราะบิการมารดาของเราเป็นมนุษย์
 เป็นต้น นี่ชี้ให้เห็นว่าสิ่งต่าง ๆ ย่อมเป็นไปตามธรรมชาติทั้ง
 นั้น ถ้าไม่เป็นเช่นนั้นเรียกว่านอกคอกหรือนอกทาง เช่นบิการ
 มารดาของเรานับถือพุทธศาสนา แต่เราไปนับถือศาสนา
 อื่นเรียกว่านอกคอก ครูบาอาจารย์ของเราท่านเป็นคนเรียบร้อย
 วัช แต่เราไม่ประพฤติตามท่านก็เรียกว่านอกคอก เป็นต้น
 ยุวชนทั้งหลายเอ๋ย เราโตขึ้นมาจนถึงเพียงนี้แล้ว ingsพยายาม
 ทำความดีความงามให้มาก คืออยู่ในทางชอบนอกทางหรือนอก
 คอก ingsดำเนินตามรอยตามทางของผู้ใหญ่ มีการเชื่อฟัง
 และประพฤติตามผู้ใหญ่สั่งสอนตักเตือนห้ามปราม ครั้นออก
 จากโรงเรียนแล้ว ก็จะได้เข้าเรียนในโรงเรียนชั้นสูงที่สุดในโลก
 ต่อไป นั่นคือการบวชเป็นพระภิกษุเมื่ออายุครบ ๒๐ ปี ไปแล้ว
 เรียกว่าดำเนินตามแนวของพระพุทธเจ้า มีการปฏิบัติตามพระ
 วินัยคือวัฏษาคีล มีการฝึกหัดอบรมใจด้วยสมาธิ คือการควน

คุมใจให้แน่นแน และหาความรู้สำหรับตัวเพื่อได้รับความสุข
 ต่างๆเรียกว่าหาปัญญา นี่เป็นการเรียนครั้งสุดท้ายของชาย
 ไทย ส่วนยุวชนที่เป็นหญิงแม้ไม่มีโอกาสเป็นพระภิกษุ แต่
 ก็อาจประพฤติตามได้เช่นการรักษาคีล การ ฟังธรรมที่ พระ
 เทศาเป็นต้น

๕. ได้กล่าวแล้วว่า ความงาม อันแท้จริง อยู่ที่ การ ประ
 พุติที่ประพฤติชอบ แต่ที่แต่งตัวด้วยเครื่องแบบยุวชนแลดู
 น่ารักแต่ชอบประพฤติชั่วนั้น จะเรียกว่างามไม่ได้ เครื่องเสื้อ
 ผ้านั้นไม่นานเท่าไรก็ฉีกตกไป ใช้ไม่ถึงสักชาติ ครั้นแล้วก็
 หมกตราหาความงามไม่ได้ ส่วนการประพฤติดีงามไม่มีเสื่อม
 มีแต่จะงามยิ่งขึ้น ๆ เป็นลำดับไป เมื่อ ยุวชนรู้แจ้งในเรื่อง
 ความงามอันแท้จริงเช่นนั้นแล้ว จงฉลาดที่จะหาความงามใส่ตน
 กันเถิด —

(ก) ปฏิบัติตนตามข้อบังคับ ระเบียบ ของ บิณฑามารดา
 ของผู้ปกครอง ของหมู่คณะ และของโรงเรียนเป็นต้น ทั้ง
 พยายามที่จะเรียนรู้เพื่อกระทำตามด้วย ทั้งนี้เป็นการกระทำ
 ด้วยกายและวาจา สมนิติเรียกว่า “วินัยของยุวชน”

(ข) พยายามทำใจให้สงบ คืออย่าเป็นคนใจหงุดหงิด
 หุนหันพลันแล่น จงหมั่นฝึกหมั่นตรองว่า อะไรก็อะไรชั่ว

อะไรผิดอะไรถูก และอะไรควรกระทำอะไรควรละเว้น แล้วให้รู้จักข่มใจรังสติดอย่างกระทำในสิ่งที่ไม่ดี ไม่เหมาะ ไม่งาม นี่ก็คือรักษาใจให้บริสุทธิ์^๒ นั่นเอง ถ้าเรารังไรรักษาใจของเรา ไม่ยอมให้ประพฤตินในสิ่งที่ไม่ดีได้ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ชนะอันเลิศ เมื่อเราชนะอำนาจฝ่ายต่ำของเราเองได้แล้ว ถึงเราจะเอาชนะผู้อื่นแม้ในการทำสงคราม ก็ย่อมจะเอาชนะได้ไม่ยากนัก อันข้อปฏิบัติทางใจคือการคุมสติ^๓ เป็นเครื่องบังคับให้เราปฏิบัติวินัยของยุวชนได้ก็ หรือนัยหนึ่งเราจะเรียกการปฏิบัติทางใจในชั้นนี้ว่าธรรมของยุวชนก็ได้

(ค) การฝึกหัดให้เกิดปัญญา ได้แก่การหมั่นหาวิชาความรู้ต่างๆ มีการเรียนความรู้จากคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์อย่างหนึ่ง หาความรู้จากการได้เห็นได้ยินจากผู้อื่นว่าสิ่งไหนดีมีประโยชน์ ก็ทำตามกระทำอย่างหนึ่ง และคิดหาเหตุผลตรองตรองเอาเองอีกอย่างหนึ่ง ทั้ง ๓ อย่างนี้กระทำให้เกิดปัญญา ถ้ายุวชนผู้ใดได้กระทำตามนี้จะเป็นคนฉลาดมาก

๖. การที่จะมีความฉลาดได้ก็ตามข้อ (ค) นั้น จำต้องอาศัยข้อ (ก) คือพยายามเรียนหมั่นทำตามคำสั่งสอน หมั่นประพฤติตามทีผู้ใหญ่แนะนำสั่งที่ได้กล่าวแล้ว คือการรักษาวินัย และการที่จะรักษาวินัยได้เคร่งครัด ย่อมต้องอาศัยธรรม

ข้อ (ข) ผู้ประพฤติตนตามหลัก ๓ ประการนี้ ได้มากที่สุด
 ผู้นั้นก็มีความดีงามเป็นเยี่ยมกว่าผู้อื่น ถ้าจะเปรียบ กับ ของ
 หลายอย่างวางอยู่ในภาชนะเดียวกัน ผู้นั้นก็ไ้ชื่อว่าเป็นของ
 ที่วางอยู่ในตำแหน่งสูงเกินกว่าเพื่อน ถ้าจะพูดสั้น ๆ เพื่อทรา
 ใ้ได้ง่ายในคำของพระก็คือ การมีศีล สมาธิ และการมีปัญญ
 นั้นเอง บุคคลที่นับถือพระพุทธศาสนาพึงทราว่า ศีลคือข้อ
 ปฏิบัติตนด้วยกายและวาจา สมาธิคือข้อปฏิบัติตนทางใจ เพื่อ
 ควบคุมจิตใจ ให้บริสุทธิ์ และทำให้เกิด มีธรรม ที่เกิดขึ้น ส่วน
 ปัญญาคือการรอบรู้ศิลปวิทยาต่าง ๆ เป็นเครื่องทำให้บังเกิด
 ความสามารถมีความฉลาดไหวพริบ ทั้งหมดนี้รวมเรียกว่าวิชา
 “บรรยา” คำเดียว

๒. วิชาความดีควรท่องจำ

๑. การทำความชั่วเป็นสิ่งที่น่าละอายมาก
๒. คนงามคือคนที่ไม่ทำชั่ว
๓. ศีลคือข้อประพฤติด้วยกายและวาจา ธรรมประ
 พุติด้วยทางใจ

๔. หมั่นทำ ความดี กับ หมั่น คิด ตรอง ทำให้เกิดความ

ฉลาด

๕. จรรยาถือการประพฤติชอบด้วยกาย วาจา และใจ

ข้อที่ควรประพฤติ

๑. จงมีกิริยาสุภาพเรียบร้อย

๒. จงมีวาจาอ่อนหวาน

๓. จงมีใจสุจริต

๔. จงหมั่นประพฤติชอบด้วยกายและวาจา เพื่อหา
ความฉลาดไต่ตน

๕. จงรักษาจรรยาของยุวชนไว้เสมอ

ตัวอย่างคำถาม

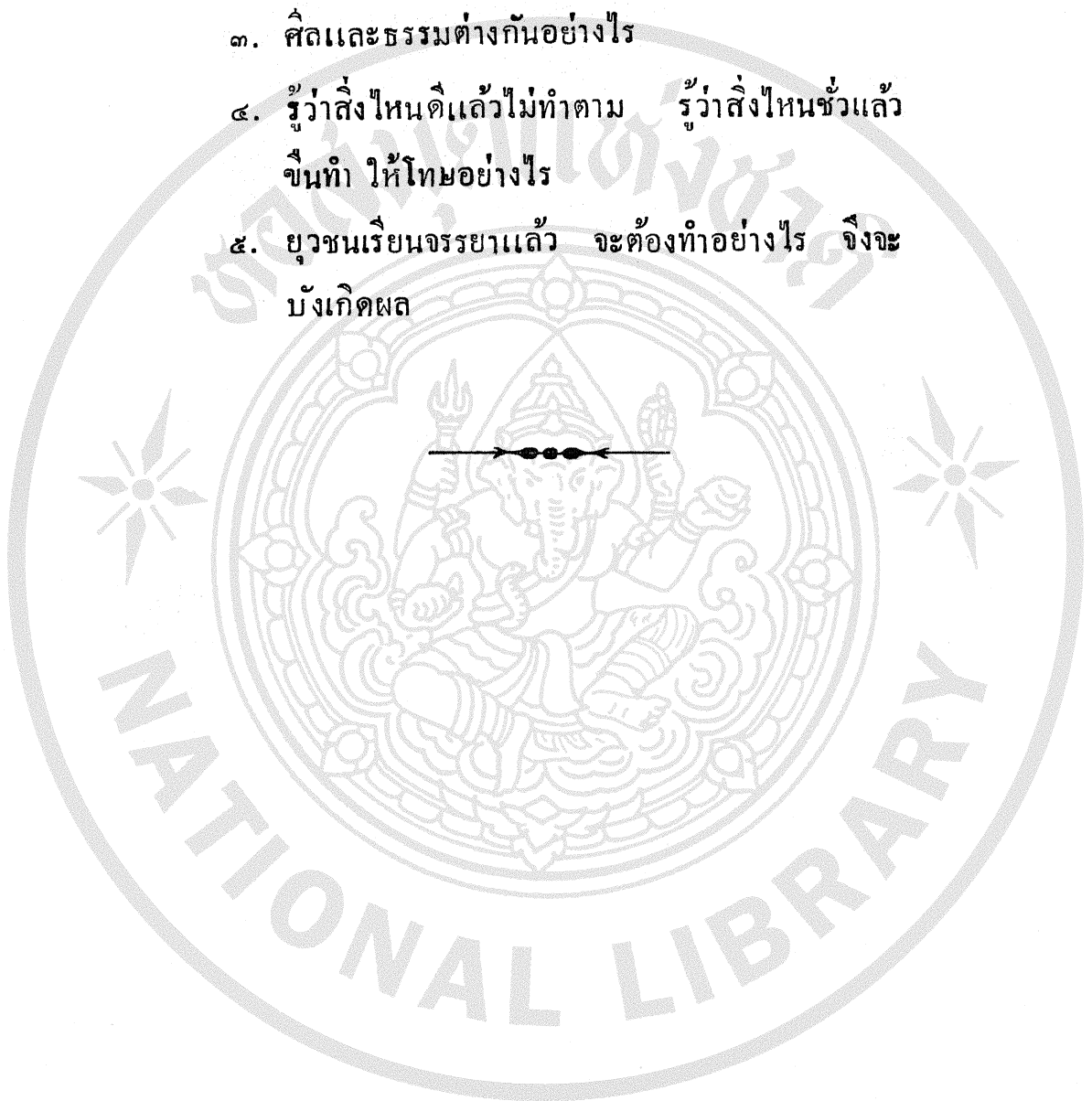
๑. ความงามมีกี่อย่าง อะไรบ้าง

๒. ที่เรียกว่าการประพฤติด้วยกายและด้วยทางใจนั้น
ต่างกันอย่างไร

๓. ศักดิ์และธรรมต่างกันอย่างไร

๔. รู้ว่าสิ่งไหนดีแล้วไม่ทำตาม   รู้ว่าสิ่งไหนชั่วแล้ว
ขึ้นทำ ให้โทษอย่างไร

๕. บุคคลเรียนจรรยาแล้ว จะต้องทำอย่างไร จึงจะ
บังเกิดผล

กำลังของยุวชน (พละ)

หมดข้าว ก็หมดแรง   ความขยันแข็ง ก็หมดไป
 ยุวชน ทำกิจใด   ต้องอาศัย มีกำลัง
 เล่าเรียน เพียรฝึกฝน   ยุวชน จงเชื่อฟัง
 พละ คือกำลัง   ตลิ่งหวัง เสร็จตั้งใจ
 การเรียน ต้องรักเรียน   พร้อมความเพียร คู่กันไป
 หมั่นตรอง ทำนองใน   อีกทรงไว้ ซึ่งปัญญา ฯ

๑. คนที่ขี้ขลาดที่ไม่ได้รับประทานอาหารนั้น ย่อมไม่มี
 แรงพอที่จะทำงานต่าง ๆ ได้ ผู้ที่นั่งเรียน อยู่ในเวลานี้
 ถ้าใครที่ขี้ขลาดนั้นจะไม่เป็นอันเรียน ใจก็จะ หงุดหงิด ทั้งนี้
 เพราะขาดกำลัง การเรียนของยุวชนจำต้องมีกำลังกาย และ
 กำลังใจจึงจะเรียนได้เป็นผลสำเร็จ มิใช่แต่การเรียนเท่านั้น
 แม้จะทำกิจการใหญ่น้อยทั้งปวง หากมีกำลังก็แล้วย่อมกระทำ
 ให้สำเร็จได้เช่นเดียวกัน กำลัง คำนี้เรียกว่า “พละ” ผู้มี
 พละจะทำความสำเร็จได้ ๓ ประการคือ (๑) สำเร็จในกิจ
 ที่ตนตั้งใจกระทำอย่างหนึ่ง เช่นยุวชนตั้งใจเรียนเพื่อต้องการ

สอบไล่ชั้นมัธยมปีที่ ๓ ให้ได้ดังนี้ เมื่อมีกำลังกายและกำลังใจ
 ที่อยู่เสมอกับการสอบไล่ได้เป็นแน่ (๒) พละ กระทำ ความ
 สำเร็จในการข้ามพ้นข้อขัดข้องต่าง ๆ ได้ เช่น ยวชนคนหนึ่งสอบ
 เรียบยังเกิดง่วงนอนขึ้น หาอุบายล้างหน้าเสียให้ตาสว่างความ
 ง่วงนอนก็หายไป หรือบางครั้งอ่อนในวิชาเลขคณิต เมื่อ
 ได้ใช้พละคือพยายามคิดพยายามจำในสิ่งที่ไม่รู้ยิ่งขึ้น ไม่ช้า
 การขัดข้องในวิชาก็หมดไป และ (๓) สำเร็จในสิ่งที่คิด
 หรือมากเกินไปจนมองหมายไว้ เช่น ตั้งใจว่าบ่นขอให้สอบ
 ไล่ได้ แม้จะได้ที่โหลกว่าเพื่อนเพียงอย่าให้ตกก็พอใจแล้ว
 ครั้นเสร็จการสอบแล้วกลับได้เป็นที่ ๑ คือ ดีเยี่ยม กว่าเพื่อน
 เป็นต้น นี้เรียกว่าสำเร็จเกินกว่าที่ตั้งใจไว้แต่เดิมที่ ยวชน
 จงจำไว้ว่าการทำงานต่าง ๆ หรือการเรียนนี้ จะสำเร็จได้ก็โดย
 ต้องมีพละเป็นธรรมะสำหรับควบคุมใจอยู่เสมอ

๒. การมีศรัทธาหมายความว่ามีความเชื่อที่ควรเชื่อ เช่น
 มีความเชื่อมั่นว่าการศึกษาเล่าเรียนต้องได้ริบความฉลาด แล้ว
 นำความฉลาดไปเป็นเครื่องมือทำมาหาเลี้ยงชีพต่อไปได้ หรือ
 เชื่อมั่นว่าการประพฤติตนเป็นคนสุภาพเรียบร้อยนั้น ย่อมมี
 ผลใจไม่รังเกียจในการติดต่อคบค้าสมาคมด้วย เมื่อมีความ
 เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อเช่นนั้น ยวชนจึงได้กระทำตนตามคำสั่ง

สอนของครู ทั้งในการเล่าเรียนและการประพฤติตน นับว่าการ
มีศรัทธา ทำให้เกิดกำลังเป็นของตน

๓. การมีวิริยะคือความเพียร บางคนเชื่อมั่นว่าถ้าได้
ทำสิ่งนั้นหรือสิ่งนั้นจะเป็นคุณประโยชน์ แต่ผู้นั้นหาได้ใช้ความ
เพียรพยายามไม่ ก็การที่เชื่อมั่นว่ามีความคุณประโยชน์ก็ไม่
สำเร็จไปได้ ดังเช่นยุวชนเชื่อมั่นว่าถ้าตนสำเร็จการเรียนแล้ว
ตนจะเป็นคนฉลาดมาก ถ้าเกียจคร้านเสียคือเรียนโดยเสีย
ไม่ได้หรือเบื่อหน่ายในการเรียน ซึ่งเรียกว่าไม่มีความเพียร
แล้ว การเรียนจะสำเร็จได้อย่างไร ฉะนั้นการเรียนของ
ยุวชนทั้งหลายนี้ เมื่อยุวชนมีความศรัทธาที่จะเรียนแล้ว จง
ใช้ความเพียรมุ่งหน้าพยายามที่จะเรียนจริง ๆ จนกว่าจะสำเร็จ
อย่าย่อท้อเสียกลางคัน จึงนับว่าวิริยะเป็นธรรมะข้อหนึ่งของพระ

๔. การมีสติ คือมีใจระลึกลงอยู่เสมอไม่หลงลืมใน
กิจที่ตนกระทำนั้น ๆ แม้มีวิริยะคือความเพียรเป็นขอกเยี่ยม
อยู่แล้วก็ดี การที่จะทำการงานต่าง ๆ ยังต้องอาศัยสติด้วย
ดังเช่นคนที่พยายามจะเดินทางไกล ได้ใช้ความเพียรไม่ละเลิก
ก็จริงยังต้องมีสติเป็นเครื่องควบคุม ถ้าปล่อยสติเสียอาจเดิน
เข้ารกตกเหวไปก็ได้ สตินี้เปรียบดังหางเสือของเรือ เมื่อ
เรือแล่นหางเสือก็คอยทำหน้าที่ถือท้ายมิให้หัวเรือชนตลิ่ง เรือ

จะเล่นไปตามทางที่ต้องการได้ก็เพราะอาศัยทางเลื้อย บุคคล
ที่จะกระทำกิจการต่าง ๆ จึงต้องใช้สติคอยระวังการงาน
ของตนอยู่เสมอ ๆ บุคคลมีสติในการเล่าเรียนและได้ใช้
วิธีะพากเพียรเรียนอยู่เสมอไม่เกียจคร้านแล้วก็จริง ยังต้อง
มีสติควบคุมการงานหรือการเรียนของตนอีกด้วย การเรียนนี้จะ
ควรได้เรียนอย่างไร จึงจะเป็นประโยชน์เกิดผลแก่ตน ขณะ
เรียนควรประพฤติอย่างไร จึงจะสมกับที่นิยามว่าบุรุษ ทั้งนี้ก็
คือต้องมีสติระลึกอยู่เสมอว่า ตนของตนกำลังเรียนกำลังหาวิชา
กำลังหัดเป็นคนสุภาพเรียบร้อย ถ้าไม่มีสติอาจเป็นคนหลง ๆ
ลืม ๆ เช่นไปคั่นน้ำดื่มหลังเป็นต้น ฉะนั้น สติจึงเป็น ธรรมะ ที่
สำคัญประกอบพระธรรมข้อหนึ่ง

๕. การมีสมาธิได้แก่การตั้งใจมั่น คือ มีใจ แน่ว แน่
เด็ดเดี่ยวหรือที่เรียกว่าใจมั่นคงนั่นเอง บุคคลที่กระทำการ
งานต่าง ๆ ต้องมีใจแน่วแน่มุ่งที่จะกระทำนั้น ให้สำเร็จไม่
ทอดทิ้งเสียกลางคัน บุคคลผู้ที่กำลังเล่าเรียนอยู่นี้ถ้าผู้ใดขาด
สมาธิเสียแล้วใจจะวอกแวก ทำให้เรียน ๆ หยุด ๆ ลงท้าย
การเรียนก็ไม่สำเร็จ ฉะนั้นจึงต้องทำใจให้มั่นคง อย่าเปลี่ยน
ความตั้งใจเสียในเมื่อพบความยากลำบากเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็น
อันขาด เมื่อได้กระทำใจให้แน่วแน่มั่นแล้วการเรียนก็จะสำเร็จได้

โดยเร็ว นับว่าสมาธิทำให้เกิดความกล้าหาญ ทนทานในการที่จะ
กระทำการงานต่าง ๆ การมีสมาธิจึงนับเป็นอรรมะสำคัญของ
พละข้อหนึ่ง

๖. ปัญญา คือการรอบรู้ในสิ่งต่าง ๆ หรือในสิ่งที่ตนจะ
กระทำนั้น การที่จะทำการงานต่าง ๆ หรือการเรียนนี้ จำต้อง
อาศัยปัญญานึกคิดไตร่ตรอง ถ้าจะทำหรือจะเรียนไปโดยไม่
ใช้ปัญญาเสียเลย การงานหรือการเรียนจะสำเร็จไปได้ยาก
ที่สุด ดังเช่นเด็กที่สอบไล่ตกบ่อย ๆ ก็เพราะไม่ค่อยได้ใช้
ปัญญานั้นเอง ผู้ฉลาดจึงมักจะนึกว่าเหตุใดหนอตัวจึงสอบไล่ตก
ครั้นทราบถึงเหตุที่ทำให้สอบตกได้แล้ว ก็ใช้ปัญญาแก้ไข
เหตุนั้น ๆ เสีย การมีปัญญาเหมือนกับมีไฟฟ้าเดินทางใน
เวลาตอนมืด ย่อมส่องแสงเห็นทางได้ด้วยความสะดวกเดินได้
สบาย ไม่เหมือนกับคนโง่ที่หาปัญญาไม่ได้ จะเดินหรือจะ
ทำงานสักสิ่งหนึ่งก็คลำอยู่นั่นเองสำเร็จไปได้โดยยาก ฉะนั้น
จึงนับว่าปัญญาเป็นอรรมะที่ประกอบพละข้อหนึ่ง

๗. อรรมะ ๕ ข้อ คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และ
ปัญญานี้ เป็นอรรมะที่ประกอบให้เกิดกำลังคือพละ เป็รียบ
ได้ว่า ศรัทธานั้นสมมติว่ามีความเชื่อมั่นในความสามารถของ
เราแล้ว ว่าเราจะทำอะไรก็ได้ ครั้นแล้วต้องใช้วิริยะคือเพียรต่อ

เรือควยไม้กระดาน เมื่อเรือลงน้ำแจวหรือพายไปได้แล้ว จะต้องใช้สติคือคิดทางเลี้ยวไว้ที่ท้ายเรือ ผู้นั่งถือท้ายจะต้องมีสมาธิ คือมีใจแน่วแน่ในการที่จะแจวหรือพายไปตามปกติ และต้องใช้ปัญญาว่า จะแจวหรือพายไปทางไหนก็จริงจะไม่ทวนน้ำเป็นต้น คนฉลาดที่จะกระทำกิจการต่าง ๆ จำต้องมีธรรมะเหล่านี้ พละจึงจะบังเกิดมีขึ้น ยุวชนผู้ฉลาดจงพยายามกระทำตามที่กล่าวแล้ว การเรียนของตนจึงจะสำเร็จไปได้โดยง่าย

๒. ขีตธรรมที่ควรท่องจำ

๑. การงานหรือการเรียนสำเร็จได้ โดยการมีกำลังกาย และกำลังใจคือพละ
๒. พละได้แก่ธรรม ๕ ข้อ คือ ๑. ศรัทธา ๒. วิริยะ ๓. สติ ๔. สมาธิ และ ๕. ปัญญา
๓. ศรัทธาคือความเชื่อที่ควรเชื่อ
๔. วิริยะ คือความเพียรในกิจต่าง ๆ
๕. สติ คือความระลึกะวังถึงกิจที่ทำ
๖. สมาธิ คือการมีใจหนักแน่นแน่วแน่ไม่เปลี่ยนแปลง
๗. ปัญญา คือการรอบรู้หาอุบายที่จะทำกิจ

ข้อที่ควรประพฤติ

๑. จงใช้กำลังกายและกำลังใจเพื่อการเล่าเรียน
๒. จงมีความเพียรในกิจต่าง ๆ ที่ตั้งใจไว้
๓. จงหมั่นนึกคิดตรึกตรองในการที่จะทำความดี
๔. จงทำตามที่คุณครูสั่งสอน
๕. จงมีความตั้งใจในการเรียนของตน

ตัวอย่างคำถาม

๑. พลละ คืออะไร
๒. มีวิธีขอเดชะ การเรียนของตนจะสำเร็จหรือไม่ เพราะอะไร
๓. ทำอย่างไรจึงจะสอบไล่ได้ทุก ๆ ปี
๔. เหตุใดจึงว่า สตินั้นเปรียบด้วยหางเสือเรือ จงอธิบาย
๕. จงอธิบายว่า ผู้ที่จะปลูกบ้านหลังหนึ่งสำเร็จได้ จะต้องใช้หลักธรรมะของพลละอะไรบ้าง

ศีล ของยุวชน

วินัย กฎข้อห้าม ตั้งขึ้นตาม ความจำเป็น
 ผู้ฉลาด วางความเห็น เป็นหลักมาก หลากๆ มี
 วินัย คอยประคอง การงานของ เราด้วยดี
 รักษา กายวาจา ให้ถูกต้อง ทำนองควร
 ประพฤติ ยึดสิ่งชอบ ตามระบอบ แบบกระบวน
 เรียกศีล ลำ^๒ ทั้งมวล^๓ ควรยุวชน พึงชวนชวนๆ

๑. ยุวชนทั้งหลาย คงยังจะทำเรื่องวินัยของยุวชน
 ตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ ๑ ได้ วินัย คือศีลหรือเรียกว่า
 ระเบียบข้อห้ามนั่นเอง มนุษย์ผู้ รัก ษา ระเบียบ ย่อม พอ
 ใจกระ ทำ งาน ตาม หน้า ที่ พระ สงฆ์ ท่าน รัก ษา วินัย เรียก
 ว่าท่านรักษา ศีล พลเมืองของประเทศต้องรักษาระเบียบเรียก
 ว่าทำหน้าที่พลเมืองดี ฉะนั้น ศีลของยุวชนก็คือระเบียบข้อ
 ควรประพฤติต่าง ๆ ที่ยุวชนจำต้องปฏิบัติตนเอง เมื่อยุวชน
 ยังเป็นเด็ก จะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของผู้ใหญ่

คือบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เช่นการนอนแต่หัวค่ำ การตื่นแต่เช้า การเก็บเครื่องท่อนของตน การรับประทานอาหาร การอาบน้ำ การมาโรงเรียนเป็นต้น ครั้นยุวชนโตขึ้นได้มาแล้วเรียนที่โรงเรียน ครูก็สอนระเบียบเพิ่มเติมให้อีก เช่น การมาโรงเรียนให้ทันเวลา การเข้าแถวเพื่อครูผู้ควบคุม ตรวจสอบจำนวนนักเรียน ยังมีระเบียบในการเรียน การเล่น การรับประทานอาหาร และการกลับบ้านเป็นต้น เหล่านี้เรียกว่า ระเบียบหรือศีลของยุวชนทั้งสิ้น

๒. เราได้เรียนรู้เหตุผลมาแล้วจาก ขรรษายุวชนเล่ม ๑ บทที่ ๒ ว่า เหตุใด ยุวชน หรือ คนทั้งหลายจึง จำเป็นต้องมีระเบียบ ก็เพราะหน้าที่การงานต่าง ๆ จำต้องอาศัยระเบียบ ประกอบด้วย หน้าที่การงานนั้น ๆ จึงจะเจริญ และเพราะเหตุว่าคนทุก ๆ คนต้องกระทำการงานส่วนตัวอย่างหนึ่ง กิจการงานที่ติดต่อกับผู้อื่นอีกอย่างหนึ่ง ระเบียบ จึง ได้มี ๒ อย่าง คือระเบียบสำหรับปฏิบัติส่วนตัวอย่างหนึ่ง กิจการงานที่ติดต่อกับผู้อื่นอีกอย่างหนึ่ง โดยเหตุว่าคนทุก ๆ คนที่ต่างละทำการงานนั้น มักมีความเมื่อยล้าเบื่อหน่าย มักหาความสละสลวยหรือความสุขแต่เพียงชั่วคราว มักใช้ความคิดค้น ๆ ไม่รอบคอบคิดขาดการมีสติสัมปชัญญะ เรียกว่ามักจะกระทำในสิ่งที่ไม่ดี

ผิดที่ชั่ว ฉะนั้นคนทุกคนจึงต้องมีระเบียบเพื่อเป็นเครื่องควบคุม
 การงานที่จะกระทำ ดังเช่นยุวชนบางคนนอนดึกไปแล้วตื่นสาย
 ก็เขื่อน่ายเกียรบ้านไม่ยอมมาโรงเรียน ถ้ายุวชนผู้นั้น
 รักษาระเบียบคือคิดได้ว่า ตนจะต้องมาโรงเรียนให้ทันเวลา
 ตามกำหนดแล้ว ก็จะได้กระวีกระวาด รีบ รัด แรง แต่งตัวมา
 โรงเรียน นี่คือการระเบียบส่วนตัวซึ่งขอบเขตจำกัดของตัวมิให้
 ขกพร่องนั่นเอง อีกอย่างหนึ่งคือระเบียบสำหรับติดต่อกับผู้อื่น
 ดังเช่นการเล่นฟุตบอลระเบียบมีว่า ต้องเตะแต่ลูกฟุตบอล
 ไม่ใช่เตะอย่างอื่น นักฟุตบอลทุกคนต้องรักษาระเบียบข้อนี้
 ด้วยกัน เว้นกว่ารักษาระเบียบสำหรับติดต่อกับผู้อื่น ถ้า
 คนใดคนหนึ่งในการเล่นฟุตบอลไม่รักษาระเบียบ ก็ไม่ใช่เตะแต่
 ลูกฟุตบอลต่างคนต่างพอใจจะเตะอะไร ๆ ก็ได้แล้ว อาจเตะ
 กันและกันถึงตายได้เป็นแน่

๓. เหตุแรกที่จะมีหรือเกิดระเบียบขึ้น หรือต้นเหตุที่จะ
 ยังเกิดมีวินัย กฎหมายและศีลธรรม โดยมากผู้ที่ประกอบกิจ
 การงานทราบข้อบกพร่อง ของการกระทำว่ากระทำอย่างนั้นเป็น
 ผิด จึงได้ค้นคว้าหาความจริงว่าทำอย่างไร จึงจะถูกและเช่น
 การควร เมื่อคิดได้แล้วจึงวางระเบียบไว้เพื่อตนเอง หรือ
 เพื่อตนเองในโอกาสที่จะกระทำต่อมาระใดไม่ผิดอีก ระเบียบ

จึงมีขึ้นแล้วผู้รักษาระเบียบก็มอบให้สติของตนเป็นผู้ทำ ถ้า
 ผู้ใดขาดสติสัมปชัญญะก็ไร้ผล ผู้ที่ไต่พบความบกพร่องของ
 การงานมักจะเป็นผู้ที่ไต่ทำการงานนั้น ๆ มาแล้ว เช่นครูผู้
 ปกครองเห็นว่ามิได้เป็นพาลเถรหลายคน เกิดวิวาทชกต่อย
 กันบ่อย ๆ จึงไต่วางระเบียบเป็นข้อห้ามไม่ให้แตกวิวาทกัน
 หรือให้คำแนะนำเพื่อเป็นอุบายให้มีความสามัคคีกัน ระเบียบ
 ของคณะก็ คือของพระสงฆ์ก็ กฎหมายของบ้านเมืองก็
 ย่อมบังเกิดจากมีผู้กระทำผิดขึ้นก่อนโดยมาก มิฉะนั้นก็มักนำ
 แขนงอย่างขนบธรรมเนียมที่มาจากพวกอื่น คณะอื่น หรือจากชน
 ชาติอื่นมาทดลองใช้ เรียกว่าดำเนินตามแขนงอย่างที่ดี

๔. การปฏิบัติของคนทุกคนนั้นมี ๒ ประการ คือ ปฏิบัติ
 ด้วยกายรวมทั้งการใช้วาจาอย่างหนึ่ง และปฏิบัติด้วยใจอย่าง
 หนึ่ง การเรียนวิชาต่างๆ ของยุวชนต้องใช้ตาหู หูฟัง ปากถาม
 มือเขียน เรียกว่าปฏิบัติด้วยกาย การใช้ความคิดตรึกตรอง
 เรียกว่าปฏิบัติด้วยใจ การงานต่าง ๆ จำต้องอาศัยกาย วาจา
 ใจประกอบกัน จึงจะสำเร็จได้ เปรียบดังการเรียนวิชาเลขคณิต
 ยุวชนต้องใช้มือขีดเขียน ตาคูคำอธิบายที่ครูเขียนในกระดาน
 คำ หูฟังคำอธิบาย ไม่เข้าใจใช้ปากถามครู และการคิดทำต้อง
 ใช้สมองตรึกตรองเป็นต้น นี้แหละเรียกว่าการปฏิบัติการทำงาน

๕. บุคคลผู้ใดไม่รักษาศีล คือไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือตามวินัยของยุวชนแล้ว ก็เกิดการบกพร่องมักจะกระทำผิดบ่อย ๆ ถ้าเป็นพลเมืองทำผิดกฎหมายของบ้านเมืองก็ต้องมีโทษ อันโทษต่าง ๆ แบ่งได้เป็น ๓ ประการคือ ประการที่ ๑ ต้องขมาโทษสารภาพผิด และสัญญาว่าจะไม่ทำผิดเช่นนั้นอีก นับเป็นความผิดที่เขาที่สุด ถ้าเป็นพระสงฆ์ท่านใช้การปลงอาบัติ ถ้าเป็นพลเมืองก็ต้องรอการลงอาชญา และยุวชนมีความผิดชนิดนี้ก็ต้องสัญญาว่าจะไม่กระทำผิดอีก เมื่อรู้ถึงความผิดของตนแล้วต้องระวังตน อย่าให้เกิดมีความผิดชนิดนี้ขึ้นหรือทำนองนั้นอีกเป็นอันขาด ถ้าเป็นการล่วงเกินหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเสียหาย ก็ต้องขมาโทษหรือทดแทนความเสียหายของเขา นับเป็นความผิดเขานับเป็นการลงโทษประการที่ ๑ ความผิดประการที่ ๒ แรกว่าประการที่ ๑ ถ้าเป็นพระจะต้องทรมานตนที่เรียกว่าอยู่กรรม ถ้าเป็นพลเมืองจะต้องติดตะรางหรือเรือนจำ และยุวชนทำผิดถึงขั้นนี้จะต้องถูกตีหรือถูกทรมานตามที่โรงเรียนตั้งไว้ให้ทำ นับเป็นการลงโทษประการที่ ๒ ความผิดประการที่ ๓ นั้น ผิดอย่างร้ายแรงที่สุดมีโทษหนัก ท่านเปรียบเทียบการกระทำผิดชนิดนี้ว่าเหมือนศีรษะคนที่ถูกขว้างจากคอแล้ว ทำอย่างไร ๆ ก็ขอให้ติด

อีกไม่ได้ ถ้าเป็นพระสงฆ์ต้องสึก เป็นพระต่อไปอีกไม่ได้เลย
ตลอดชาติ ถ้าเป็นพลเมืองคงเช่นไปฆ่าเขาต้องตายไปตาม
กัน มีชีวิตต่อไปอีกไม่ได้แล้ว และถ้าเป็นยุวชนก็ต้องถูก
ไล่ออกจากโรงเรียน ออกประกาศนียบัตรของผู้เรียนว่า มีความ
ผิดร้ายแรงอย่างนั้น ๆ ไว้ เพื่อมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่างต่อไป
เหล่านี้เรียกว่าโทษของความประพฤติที่ไม่รักษาศีล

๖. เมื่อยุวชนไม่รักษาศีลย่อมมีโทษตามที่ได้ อธิบายมา
แล้ว ในทำนองเดียวกันถ้าผู้ใดรักษาศีลดีย่อมบังเกิดประโยชน์
แก่ตนเอง ยิ่งรักษาไว้เคร่งครัดก็ยิ่งได้รับประโยชน์มากขึ้น
ตามส่วน ประโยชน์ซึ่งจะบังเกิดขึ้นจากการรักษาศีลหรือวินัย
นี้จัดเป็น ๒ ประการคือ ประการที่ ๑ บังเกิดธรรมะขึ้นในใจ
ของผู้เรียนเอง มีความรู้ถึงการฝึกซ้อมตัวดี และการ
ควรทำไม่ควรทำทั้งหลาย คือบังเกิดปัญญาขึ้นเอง เรียกว่าเกิด
ธรรมะขึ้นเนื่องจากการที่รักษาศีล เปรียบผู้ที่มีศีลมีวินัย
เท่ากับคนไม่ดื่มเหล้าอดสู่มั่นใจไปด้วยอาหาร เมื่อถึงคราวที่จะ
บังเกิดธรรมะ คนไม่ดื่มก็มีแก่นขึ้นภายใน นี้เรียกว่าธรรมะ
บังเกิดขึ้นจากการมีศีลมีวินัย ประการที่ ๒ คือการรอบรู้
ศิลปวิทยาต่าง ๆ อันเป็นเครื่องมือที่จะประกอบการหาเลี้ยง
ชีวิตต่อไป เราจะเห็นได้ว่ายุวชนบางคนฉลาดมาก ทำอะไร

คิดอะไรก็ได้คล่องแคล่วเป็นเยี่ยมกว่าผู้อื่น สบใจไม่ตกเลย
จนสักครั้งเดียว ก็เพราะยุวชนผู้นั้นรักษาระเบียบรักษาวินัย
ของตนได้เคร่งครัดนั่นเอง ความฉลาดความสามารถคือปัญญา
อาจเป็นเครื่องวัดได้ว่า ผู้ใดเคร่งครัดต่อศีลต่อวินัยของตนมาก
น้อยเพียงใด ประการทั้งใช้ไม้บรรทัดที่มีขีดนิ้วชดกระเปาะ
วัดความสูงจากเท้าถึงศีรษะของยุวชนผู้นั้น ๆ นั่นเอง

๗. เด็ก ๆ ทั้งหลาย ขณะที่เราสวมเครื่องแต่งกาย
ที่สวยงามแสดงว่าเป็นผู้เยาว์ กำลังศึกษาเล่าเรียนฝึกหัดตน
ให้เป็นคนฉลาดเรียบร้อย อย่าขอว่าเขาว่าตนของตนเป็นยุวชน
แต่เครื่องแต่งกายภายนอก ส่วนภายในคือความประพฤติเลว
ทราม การที่จะรักษาวินัยได้ก็ต้องอาศัยหลักธรรม ๒ อย่าง
คือ—

(ก) การมีสติ นักคิดอยู่เสมอว่า สิ่งใดก็ สิ่งใดชั่ว สิ่ง
ใดควรและไม่ควร ให้พิจารณาไตร่ตรองอย่าพลั้งเพลอ เพื่
มองเห็นทางที่ผิดชอบชั่วดีอยู่เป็นนิตย์ กับการมีใจมั่นคงคือ
นักคิดอยู่เสมอ ไม่ละเลยหรือเพลอเหวเหมือนคนนอกนอนแล้ว
นั่งซึมเซาปราศจากความรู้สึก สติเป็นของสำคัญยิ่งนัก เป็น
เครื่องเกื้อกูลให้คนทุกคนได้กระทำความดี ฉะนั้นสติจึงเป็นผู้
ปกครองอย่างเอกที่คอยเอาใจใส่มิให้มีการขาดตกบกพร่อง

(๒) สัมปชัญญะ คือความรอบคอบในการกระทำกิจการ
ต่าง ๆ เช่นรอบคอบในการรักษาระเบียบ คือระมัดระวัง
มิให้ผิดพลาดนั่นเอง ก่อนที่จะทำ ต้อง ใช้ ความ ตรึก ตรอง
ตรวจตราก่อนว่าเป็นการควรหรือไม่ เมื่อแน่ใจแล้วจึงกระทำ
ฉะนั้นนับว่าสัมปชัญญะเป็นนายขาม หรือผู้ตรวจตราองจาก
ผู้ปกครองคือสตินั่นเอง

๘. ยวชน ยาง คน ก่อนที่จะลงมือทำงานมิได้ตรองให้
รอบคอบเสียก่อน คือมิได้นึกคิดถึงว่าควรชั่วควรหรือไม่ควร
ทั้งก่อนที่จะทำก็ไม่มีสัมปชัญญะว่าทำเช่นนั้นจะเป็นการควรหรือไม่
ผิดก็เกิดในวิชาเขียนตามคำบอก เมื่อเขียนข้อความตาม
ที่ครูบอกแล้ว เรายังต้องอ่านทวนสอบทานอีกครั้งหนึ่ง เพื่อ
ว่าผิดหรือ ตกตรงไหนจะได้แก้ไขเสียให้ถูกโดยเร็ว ก็เมื่อ
ความนึกคิดนั้นไม่ผิดหรือมีแล้วแต่ขาดความรอบคอบเช่นนั้น จึง
มักจะกระทำผิดชั่วบ่อย ๆ หากเราทำผิดหรือชั่วแล้วย่อมมีผู้
ติเตียนเป็นสิ่งที่น่าละอายมาก ถ้าเราไม่ละอายก็หมายความว่า
ผิดหนึ่งของเรากลับเป็นหนึ่งข้าง คือข้างรู้สึกรับผิดเป็นไท
ยากเพราะหนึ่งหน้า นึกเพื่อให้ยวชนจากจำถึงการที่ตนต้อง

รักษาระเบียบของตน ความจริง ขวชนทั้งหลายชายหญิงใน
ขณะนั้น ทุกคนเป็นท่นารักของครู ทั้งสิ้น เชื่อว่าต่าง คน ต่าง
พยายามรักษาระเบียบวินัยของตนเป็นอย่างดีที่สุด ทั้งรักษา
ระเบียบวินัยไว้เสมอ ๆ เด็ด จะได้รับแต่คำสรรเสริญเป็นยอ
จากคนทุกจำพวก และในไม่ช้าการเรือนก็จะสำเร็จได้

๙. การที่รักษาระเบียบไว้ได้ ก็โดยมีการละเว้นสิ่งชั่ว
อีกอย่างหนึ่งเรียกว่ามี “วิริติ” วิริติแปลว่าการละเว้น เมื่อ
สติถามบัญญัติว่า สิ่งนั้นควรกระทำหรือไม่ หรือควรกระทำอย่าง
ไรก็ นายบัญญัติก็จะตอบว่าควรหรือไม่ควร เช่นตอบว่า
“งทำเถิด” จะว่า นายสติ ยังไม่ไว้ใจ นายบัญญัติ ก็ ตาม
เพราะถ้าจะกระทำตามที่นายบัญญัติกล่าวก็กลัวผิด จึงหันไป
ถาม นายสัมปชัญญะว่า “อย่างไร ท่านเห็น สม ควร ตาม ที่
นายบัญญัติกล่าวหรือไม่” นายสัมปชัญญะจะได้ตรวจตราอีก
ครั้งหนึ่ง ถ้าการงานนั้น ๆ ไม่ควรกระทำ นายสติก็จะสั่งให้
นายวิริติละเว้นเสียทันที

๑๐. วิริติได้แก่การละเว้น ๒ ประการคือ :-

(ก) การละเว้นในสิ่งที่คนสามารถจะทำผิดชั่วสิ่งนั้นได้
แต่ไม่กระทำ ทั้งเช่น ขวชนบางคนอาจแอบขโมยข้อสอบบน

โทษกรรมมากได้โดยไม่รู้ แต่ยุวชนผู้นั้นมีวิรติซ้อนเห็นว่าเป็น
สิ่งที่ไม่ควรกระทำ ก็ละเว้นไม่ประพฤติทั้งนี้

(ข) การละเว้นในสิ่งที่ตั้งใจหรือตามข้อที่สัญญาไว้แล้ว
ทั้งเช่นใน “จรรยายุวชน เล่ม ๑” มีข้อสัญญาท้ายบททุก ๆ
บทว่า จะไม่ทำสิ่งนั้น ๆ ครั้นยุวชนสัญญากับตนเองก็มีความ
ตั้งใจไม่กระทำ หรือสัญญากับผู้อื่นแล้วก็ละเว้นไม่ประพฤติ
ชั่ว และกระทำแต่สิ่งที่ทำตามข้อสัญญาที่กล่าวไว้

ยุวชน เหล่าใดหรือยุวชน ผู้ใดรู้ จักละเว้นสิ่งที่ผิดที่ชั่วได้
มาก ก็ย่อมมีโอกาสที่จะทำความดีได้มาก เปรียบด้วย
ภาชนะใบหนึ่ง บรรจุแต่ของที่ดีจนเต็มแล้ว แม้จะนำของที่ไม่ดี
มาบรรจุอีกก็บรรจุลงไม่ได้ ผู้ที่มีวินัยอยู่เสมอทำกิจใด ๆ มัก
ไม่มีการพลาดพลั้ง นับว่าวินัยหรือศีลของยุวชนเป็นของเลิศ
ยุวชนทั้งหลายจงปฏิบัติจงรักษาไว้ให้มีในคนเสมอ ๆ เถิด

ข้อความที่ควรท่องจำ

๑. การงาน และการ เรียบน ต้อง มีระเบียบ มีวินัย
เปรียบได้ว่าเป็นศีลของยุวชน
๒. รักษาศีลคือการประพฤติดีด้วยกายและวาจา
๓. ผู้ที่ไม่รักษาศีลมักจะทำผิดต้องได้รับโทษบ่อย ๆ

๔. ผู้ที่รักษาศีลทำการและเรียนได้สำเร็จเสมอ
๕. รักษาศีลต้องมีสติสัมปชัญญะ และมีวิรติด้วย

ข้อที่ควรประพฤติ

๑. จงรักษาระเบียบ วินัย คือศีลของตน
๒. จงมีสติถึงการทำงานและการเรียนของตน
๓. จงมีสัมปชัญญะตรวจตราไต่ตรองการทำงาน และการเรียนของตน
๔. จงมีวิรติคือการอดใจไม่กระทำผิดชั่ว
๕. จงรักษาตนอย่าให้มีความผิดความชั่วต่าง ๆ

ตัวอย่างคำถาม

๑. ศีลคืออะไร ที่เรียกว่าศีลของบุรุษมีอะไรบ้าง
๒. บุรุษไม่รักษาศีลให้โทษอย่างไรบ้าง
๓. การรักษาศีลมีคุณอย่างไรบ้าง
๔. วิธีที่จะรักษาศีลได้ดีต้องมีอะไร เป็นเครื่องช่วยเหลือ
๕. วิรติคืออะไร มีประโยชน์อย่างไร

ธรรมของยุวชน

มีศีล ไม่มีธรรม	คอยครอบงำ ให้สังวร
ศีลไม่ สถาพร ^๒	ตั้งต้นไม้ ไร่แก่นสาร
มีธรรม ธรรมรักษา	กายวาจา ตลอดกาล
จิตต์ตั้ง หวังทำงาน	ธรรมคุมจิตต์ คิดแต่ดี
ธรรมย่อม รักษาจิตต์	มิให้คิด การบัดสี ^๓
ยุวชน ใครไม่มี	ธรรมะต้อง ปองประสม ฯ

๑. ได้กล่าวแล้วว่า ศีล ของ ยุวชน ประดุจดังเปลือกไม้ที่รักษาความชุ่มชื้นของต้นไม้ไว้ ในไม้ชำต้นไม้ก็ยังเกิดมีแก่นขึ้น เรียกว่าการรักษาศีลย่อมยังเกิดธรรมขึ้นเอง ในการที่ทุกคนรักษา ความดี โขย การ ประ พุติ ด้วย กาย วาจา นั้น เรียกว่าการรักษาระเบียบ วินัยหรือรักษาศีล เปรียบ ดังผู้บริโภคาหารได้ชื่อว่า เป็นการกระทำด้วยอาหารภายนอก ครั้นแล้วอาหารภายในก็ระทราบได้ว่าอาหารนั้นอร่อย ความรู้สึกอร่อยนั้นแหละเรียกว่าเกิดธรรมขึ้น ยุวชนเรียนรรษาเรียกว่า ประพาศด้วยอาหารภายนอก ครั้นปฏิบัติตามด้วยเรียกว่ารู้จัก

สิ่งต่าง ๆ ชอบคบกับงูเกิดกรรมขึ้น อันผู้ที่เรียนรรวษาเพื่อไถ่
 กระแสน้ำไม่ประพฤติกามนั้น ย่อมไม่มีผลไม่เรียกว่างูเกิด
 กรรม ประการทั้งนี้ของท้าวทศพรภาษาคนได้บ้างคำ แต่
 หารู้ถึงความหมายแห่งคำพูดนั้นไม่ฉนั้น

๒. เมื่อ กรรมะ ยัง เกิดขึ้น ภัย ใจ ของ ผู้ รัก ษา คิด แล้ว
 กรรมะนั้นเองจะเป็นเครื่องรักษาใจของผู้นั้น เช่นเดียวกับน้ำ
 เต็มทั้งวกเข้ารวมกันเป็นเมือกเกล็ดแล้ว เมือกเกล็ดนั้นก็รักษา
 ความเต็มของมันให้เต็มอยู่เสมอ ผู้ใดพยายามปฏิบัติตนด้วย
 กายวาจาใจรักษาคิดอยู่เสมอ ก็ยิ่งจะทำให้ กรรมะ ยัง เกิด
 มากขึ้นทุกที ดังต้นไม้ที่มีอายุนาน ๆ เปลือกไม้ก็กระทำให้หน้า
 รับความชุ่มชื้นอยู่เสมอก็มีแก่นโตขึ้นเป็นลำดับ เมื่อกรรมะ
 ยัง เกิดมีมากขึ้นเพียงไร ก็จะทำให้ใจของผู้นั้นแฉ่มใสยิ่งขึ้น
 เพียงนั้น ใจชื่อว่ากรรมะเป็นเครื่องรักษาใจ นอกจากกรรมะ
 รักษาใจแล้วยังเป็นเครื่องประกอบจิตใจให้วิบุรณไต่อก

(ก) กรรมะรักษาใจหมายความว่า ใจของสิ่งที่มีชีวิต
 ย่อมไม่อยู่นิ่งมีการนึกคิดไปต่าง ๆ นา ๆ มีนึกคิดจะกระทำ
 ก็บ้างชั่วบ้าง ถ้ามีกรรมะคือความรู้สึกว่าอะไรดีอะไรชั่วได้
 เร่งแล้ว กรรมะย่อมคอยยับยั้งใจไม่ให้คิดไปในสิ่งที่ผิด
 ที่ชั่วได้ เรียกว่ากรรมรักษาใจ ขวชนหมั่นประพฤติดนตาม

ระเบียบของโรงเรียนอยู่เป็นนิตย์ จนมีความเคยชินกับการปฏิบัติชอบแล้ว ความรู้สึกคือใจของยุวชนย่อมไม่เอนเอียงไปในทางชั่วได้ เปรียบกับคนที่ไม่เคยรับได้เค็มน ย่อมมีความขะแยงที่จะถูกต้องได้เค็มนเป็นต้น คนที่ไม่ค่อยได้ทำชั่วก็ย่อมขะแยงต่อความชั่วฉนั้นนี้ เรียกว่าธรรมที่ยังติดพันกับใจของยุวชนรักษาใจของยุวชนเองโดยแท้

(๒) ธรรมช่วยประคองศีลให้เคร่งครัดยิ่งขึ้น หมายความว่า เมื่อใจของผู้ที่รักษากายวาจา มุ่งแต่จะปฏิบัติชอบแล้ว ผู้ปฏิบัติย่อมรู้ผลของการกระทำเอง ประคองคนที่ไว้รับประทานอาหารอร่อยแล้ว ก็ย่อมคิดใจที่จะรับประทานอีก และถ้ามีอาหารชนิดนั้นอีกก็ตั้งใจรักษามิให้ยวบเอนไปเสียโดยเร็ว นี้ก็เปรียบได้ว่าผู้ใดรู้ผลของการปฏิบัติชอบแล้ว ความรู้สึกนั้นเองจะคอยระวังตัวมิให้ประพฤติก่อชั่วได้ ฉะนั้นธรรมที่ยังเกิดขึ้นจึงช่วยให้ศีลของผู้นั้นเคร่งครัดยิ่งขึ้นในเช่นเดียวกัน ได้แก่ ยุวชน เชื่อความ โอวาท ของผู้สอนจนสอได้ใจแล้ว ก็เกิดมีความรู้สึกว่าการปฏิบัติตามให้ผลถึงปานนั้น ครั้นแล้วยุวชนผู้นั้นก็จะปฏิบัติตามโอวาทของผู้สอนยิ่งขึ้นไปอีก ยุวชนทั้งหลายจงทรงคุณเด็ก ธรรมย่อมประคองการกระทำของตนคือศีลให้เคร่งครัดยิ่งขึ้นเสมอ

๓. นักเรียนทุกคนนี้ มีสมองผิดกว่านักเรียนเมื่อครั้ง
 ก่อนมาก คือมีความจำได้แม่นยำกว่า มีความรู้สึกนึกคิดได้
 ไวกว่า ประการทั้งสมัยก่อนจะดูไฟหลาย ๆ ดวงก็ต้องไปเที่ยว
 รุกที่ละดวง ๆ มาสมัยนี้ใช้ไฟฟ้าเปิดสวิชที่เกี่ยวไฟก็พริบตึก
 พร้อมกันหมดทุก ๆ ดวง ฉะนั้นการเรียนของยุวชนสมัยนี้จึง
 เรียนไวรวดเร็วกว่า รู้เร็ว เข้าใจได้เร็ว ผิดกว่าคนสมัยก่อนมาก
 แต่ยุวชนบางคนไม่ประพฤติตามที่เรียนที่รู้ คือไม่ยังใจชอบ
 แต่ประพฤติในสิ่งที่ชั่ว นี่เป็นเพราะไม่ได้ฝึกฝนอบรมใจนั้น
 ของ การเรียนการรู้จึงไม่กระทำให้เกิด ขวรม ขึ้นเสียเลย
 เปรียบดังเรือที่มีพายมากย่อมแล่นได้เร็วเหมือนเรือแข่ง แต่
 มีกำลังแห่งความเร็วเสียเปล่าเพราะขาดหางเสือ แล่นเร็วเข้า
 ก็มักชนตลิ่งโครมคราม ถ้าไปชนสิ่งที่ย่อยบางกว่า สิ่งนั้นก็
 ย่อยยับเสียหาย หากหัวเรือชกชนกว่าสิ่งที่ถูกชนหัวเรือก็ยับ
 ไปเอง ยุวชนผู้ไม่มีสติจึงมักชนไม่เลือกว่าอะไร มีการแสดง
 หัวหาญในสิ่งที่ผิด แสดงความหยาบชาลามก เป็นต้นว่าหัด
 กินเหล้า เจ้าชู้ เล่นกัน เข้ายก ด้วยกิริยา หยาบคาย เป็นต้น
 กลัใจเสียใหม่เกิดพ่อหนู แม่หนูเฮ้ย เราโตเกือบเป็นหนุ่ม
 เป็นสาวแล้ว หมั่นยังระวังใจอย่ากระทำการสิ่งชั่วเลย พยายาม
 อบรมใจของตนเองให้รู้สึกและประพฤติตามสิ่งที่ควร อย่า

ประพาศสิ่ง^๑ที่^๒ผิด^๓ที่^๔ชั่ว^๕ เมื่อได้กระทำ^๖ความ^๗ดีแล้วความ^๘ดีย่อม
สนองการกระทำของเราให้บังเกิดผลขึ้น ประ^๙ค^{๑๐}ุ^{๑๑} หว่าน^{๑๒} ข้าว^{๑๓}
เปลือกลงไปในนาเมล็ดหนึ่ง เมื่อถึงคราวออก^{๑๔}รวงแล้ว ข้าว^{๑๕}
เปลือกก็^{๑๖}ะ^{๑๗}บังเกิดขึ้นอีกหลายสิบหลายร้อยเท่า ฉะนั้นยุวชนทุก^{๑๘}
คนจง^{๑๙}จำไว้ แล้วหมั่นประพาศ^{๒๐}กิตน^{๒๑}อบรม^{๒๒}ใจ^{๒๓}ของตนเองต่อไป

๔. ได้กล่าวแล้ว ในเรื่อง^๑ที่^๒ขอ^๓ให้^๔ผู้^๕ที่^๖ ประพาศ^๗ไม่^๘น่าน^๙รัก^{๑๐}
กลับใจประพาศ^{๑๑}กิตน^{๑๒}เสียใหม่ ก็เพื่อต้องการให้^{๑๓}ยุวชน^{๑๔}ผู้^{๑๕}นั้น^{๑๖}ได้^{๑๗}
ทำ^{๑๘}ประ^{๑๙}โยชน์^{๒๐}ให้^{๒๑}บังเกิด^{๒๒}แก่^{๒๓}ตน^{๒๔}ของตนเอง และ ยัง^{๒๕}อาจ^{๒๖}ได้^{๒๗}ทำ^{๒๘}
ประ^{๒๙}โยชน์^{๓๐}ให้แก่^{๓๑}ท่าน^{๓๒}ผู้^{๓๓}อื่น^{๓๔}มี^{๓๕}บิดา^{๓๖}มารดา กับ^{๓๗}ทำ^{๓๘}ประ^{๓๙}โยชน์^{๔๐}ให้แก่^{๔๑}
ชาติ^{๔๒}ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ^{๔๓}ช่วย^{๔๔}กัน^{๔๕}รักษารัฐ^{๔๖}ธรรม^{๔๗}บุญ^{๔๘}
ของ^{๔๙}สยาม^{๕๐}ให้^{๕๑}ถาวร^{๕๒}มั่นคง^{๕๓}ต่อไป การ^{๕๔}ที่^{๕๕}คิด^{๕๖}จะ^{๕๗}ทำ^{๕๘}ตน^{๕๙}ให้^{๖๐}เป็น^{๖๑}
ประ^{๖๒}โยชน์^{๖๓}นั้น จะต้อง^{๖๔}หัก^{๖๕}อบรม^{๖๖}ใจ^{๖๗}ของตน^{๖๘}ก่อน เรียกว่า^{๖๙}ใจ^{๗๐}ของ^{๗๑}
ตน^{๗๒}ฝ่^{๗๓}ฝ่น^{๗๔}ใจ^{๗๕}ของ^{๗๖}ตน^{๗๗}เอง ให้^{๗๘}ติด^{๗๙}แต่^{๘๐}ใน^{๘๑}สิ่ง^{๘๒}ที่^{๘๓}ชอบ^{๘๔}ที่เป็น^{๘๕}ประ^{๘๖}โยชน์^{๘๗}
การ^{๘๘}อบรม^{๘๙}ใจ^{๙๐}นี้^{๙๑}ไม่^{๙๒}ยาก^{๙๓}นัก ขอ^{๙๔}แต่^{๙๕}ให้^{๙๖}เชื่อ^{๙๗}ถือ^{๙๘}และ^{๙๙}กระทำ^{๑๐๐}ตาม^{๑๐๑}คำ^{๑๐๒}
แนะนำ^{๑๐๓}เกิด เมื่อ^{๑๐๔}ได้^{๑๐๕}เชื่อ^{๑๐๖}ถือ^{๑๐๗}และ^{๑๐๘}ปฏิบัติ^{๑๐๙}ตาม^{๑๑๐}เป็น^{๑๑๑}การ^{๑๑๒}ทดลอง^{๑๑๓}แล้ว
ยุวชน^{๑๑๔}ก็^{๑๑๕}จะ^{๑๑๖}ทราบ^{๑๑๗}ถึง^{๑๑๘}ผล^{๑๑๙}ของ^{๑๒๐}การ^{๑๒๑}ที่^{๑๒๒}ได้^{๑๒๓}กระทำ^{๑๒๔}นั้น การ^{๑๒๕}อบรม^{๑๒๖}ใจ^{๑๒๗}ของ^{๑๒๘}
ตนเอง^{๑๒๙}นี้^{๑๓๐}ไม่^{๑๓๑}มี^{๑๓๒}ใคร^{๑๓๓}ทำ^{๑๓๔}ให้^{๑๓๕}ได้ บิดา^{๑๓๖}มารดา^{๑๓๗}ผู้^{๑๓๘}ยัง^{๑๓๙}เกิด^{๑๔๐}เกล้า หรือ^{๑๔๑}
ครู^{๑๔๒}บา^{๑๔๓}อาจารย์^{๑๔๔}ของ^{๑๔๕}ตน^{๑๔๖}ก็^{๑๔๗}ไม่^{๑๔๘}สามารถ^{๑๔๙}ที่^{๑๕๐}จะ^{๑๕๑}มา^{๑๕๒}อบรม^{๑๕๓}ใจ^{๑๕๔}ของ^{๑๕๕}ยุวชน^{๑๕๖}ได้

ยวชนจะต้องฝึกฝนอบรมใจของตนเอง เป็นความจริงที่จะกล่าวว่า พ่อแม่ต่างสั่งสอนใคร่ที่เบือนกายลูกให้สะอาดใจ แต่จะล้างใจของลูกไม่ให้เบือนสิ่งที่ไม่ดีนั้นไม่ได้ ทั้งนี้ยวชนจงจำไว้ ถ้าความชั่วเข้าครอบงำใจของตนแล้ว ก็อย่ารอช้าไว้คอย หรือเพียงให้ผู้อื่นเขามาช่วยล้างแทนให้เลย เขาทำให้ไม่ได้แน่ จงรีบชำระล้างของตนเองให้สะอาดเสียโดยเร็ว

๕. วิธีอบรมใจ ของตนเอง หรือวิธีรักษาใจ ให้สะอาดนี้ อาศัยหลักธรรมะ ๒ ประการ คือ —

(ก) มีหิริ หมายความว่า มีความละอายใจในเมื่อคิดจะทำสิ่งที่ชั่วนั้น เช่น การคิดจะเลิกนุ่งผ้าแล้วเปลือยกาย เดินเล่น ก็ต้องมีใจคิดละอายผู้อื่น คิดจะลักขโมยก็ต้องกลัวครูจะเขม่น แล้วตนจะต้องได้รับความอายต่อเพื่อน ๆ ด้วยกัน คิดจะหนีโรงเรียนเพราะความเกียจคร้าน เมื่อถึงเวลาสอบไล่แล้ว เพื่อน ๆ ทั้งหลายเขาไปเล่นสนุกกันสนุกไปหมด เหลือแต่ตนผู้เดียวที่แสนที่จะอายแก่เพื่อน ๆ ทั้งหลาย จึงไม่คิดหนีโรงเรียน ทั้งนี้เรียกว่ามีความละอายในสิ่งที่ตนจะประพฤติชั่วนั้น

คนบางคนต่อหน้าคนไม่ทำชั่วเพราะมีความละอาย ครั้นลับตาคนก็อกทำชั่วไม่ได้ ประการที่สองที่ผู้เลี้ยงได้ธำนา

ฟอกสบู่ให้จนสะอาด พอเจ้าของเผือกก็ยกแอบไปกินจี๋ไม่ได้ คนชนิดนี้มีใจทุจริต หลอกหลวงผู้อื่น ว่าตนไม่ประพฤติชั่วทำให้ผู้อื่นหลงเข้าใจว่าเป็นคนดี เรียกว่าไม่มีความละอาย การมีหิริต้องไม่ทำชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้งเสมอ ผู้ที่แอบไปทำชื่อนั้นอย่าเข้าใจว่าไม่มีใครรู้ ใครเห็นเลย จงคิดว่าเมื่อทำชั่วแล้วแม้ในขณะนั้นไม่มีใครรู้เห็นก็ตาม ภายหลังจะต้องมีผู้รู้ได้ ดังเช่นการรับประทานทุเรียน บ้วนปากล้างปากแล้ว พอลุกขึ้นกลืนทุเรียนก็ตามออกมาด้วย เหมือนหนึ่งสุนัขเลี้ยง เมื่อคอกไปกินจี๋มาแล้วกลืนจี๋ก็จะเป็นพระยานอยู่ซัด ๆ ที่เดียว

(ข) มีโอตตปปะ คือมีความเกรงกลัวในสิ่งที่จะกระทำ เพราะเห็นว่าเป็นผิด ดังเช่นคนรู้แล้วว่าการทำงานร้ายเขาให้ตาย เป็นโทษหนัก คนจะต้องได้รับโทษถูกฆ่าให้ตายตกไปตามกัน ก็มีความกลัว ไม่กล้ากระทำผิดขึ้น ผู้ที่มีความเคยชินต่อโอตตปปะแล้ว พอถึงจะกระทำชั่วก็ยับยั้งใจได้ทันที เช่นเดียวกับรู้ว่าถูกคนตาย พอเห็นงูก็ไม่กล้าเข้าใกล้ การมีความกลัวผิดนี้ทำให้ไม่กล้ากระทำผิดขึ้นเรียกว่าการมีโอตตปปะ

อัน หิริ กับ โอตตปปะ ๒ ข้อนี้ มีใจความ คล้าย คลึงกัน บุรุษจงจำว่า หิรินี้คือละอายต่อความชั่ว ครั้นแล้วโอตตปปะ ทำให้เกรงกลัว ไม่กล้ากระทำชั่วหรือกระทำผิดขึ้น เปรียบ

ทั้งหิน ๒ ก้อน ก้อนหนึ่งเขื่อนของ สดปรก เราย่อมรังเกียจ
 ละอายต่อการที่จะหยิบ เรียกว่าเรามีหิริ อีกก้อนหนึ่งร้อนเรา
 ก็ไม่กล้าหยิบเพราะกลัวร้อน เรียกว่าเรามีโอตตัปปะ เป็นต้น

๖. คัมภีร์ธรรมของยุวชนต่างกัน คิลขของยุวชนได้แก่
 กฎข้อห้าม ข้อบังคับหรือระเบียบต่างๆ ที่ครูหรือผู้ปกครอง
 ทั่วถึงไว้สำหรับยุวชนปฏิบัติ เพื่อยุวชนจะได้มีความฉลาดและ
 เป็นเกื้อกูล ถ้าไม่ปฏิบัติจะต้องมีโทษคือถูกครูหรือผู้ปกครอง
 ทั่วทำโทษเป็นการสั่งสอน ส่วนธรรมของยุวชนนั้นถ้าไม่
 ปฏิบัติไม่มีใครลงโทษ แต่มีผู้ติเตียนว่าเป็นผู้ไม่มี ธรรม
 และถ้ายุวชนไม่ปฏิบัติธรรมก็ไม่ได้รับผลของธรรมนั้น ตัวอย่าง
 อย่างเช่นยุวชนผลึกเกิดให้ตกน้ำตาย ยุวชนต้องฝึกคิดเพราะ
 ผู้ใหญ่ให้ห้ามไม่ให้รังแกเด็ก แต่ถ้ายุวชนเห็นเด็กเล็กตกน้ำ
 ซึ่งตนเองพอจะช่วยได้แต่ไม่ช่วยเช่นนั้น ยุวชนผู้นั้นไม่ฝึกคิด
 ก็จริง แต่เป็นการฝึกธรรมเป็นต้น

๗. ธรรมเป็นเครื่องเตือนให้ยุวชนมีความขยันขันแข็งใน
 การเล่าเรียน และทำให้มีใจรักหน้าที่ของตนที่จะต้องกระทำ
 จงทำไว้ว่า ครูก็ดีหรือผู้ใหญ่ก็ดีได้พร่ำบ่นหรือบังคับให้เด็ก
 เป็นคนดี ก็ดูแลตรวจตราได้แต่การกระทำด้วยอาการภายนอก
 ของเด็ก คือควบคุมดูแลเด็กเตือนได้แต่เมื่อเห็นเท่านั้น เมื่อ

ลัทธิศาสดาหรือผู้ใหญ่ว่าใครจะคอยดูแลตักเตือนให้เล่า ถ้า
 ยุวชนมีธรรมแล้ว ธรรมนั้นเองจะเป็นเครื่องคอยตักเตือนมิ
 ให้ยุวชนทำผิดทำชั่วต่าง ๆ ได้ ฉะนั้น ยุวชนทุก ๆ คนควร
 ต้องรักษา ธรรม ไว้เพื่อ การงาน และ การเวียน ของตนเสมอ ๆ
 เฉลียว

ข้อควรพึงจำ

๑. ยุวชนมีศีลแล้วจำเป็นต้องมีธรรมด้วย
๒. ธรรมเป็นเครื่องเตือนมิให้ประพฤติชั่ว ในเมื่อลัทธิ
 ศาสนา
๓. หิริ คือความละอายต่อสิ่งที่ผิดชั่วในเมื่อจะกระทำ
๔. โอตตัปปะ คือความกลัวต่อสิ่งที่ผิดชั่วเมื่อจะกระทำ
๕. พ่อ แม่ ถวายความ สกปรกที่ เบื้อน ลูก ให้ สะอาดได้
 แต่ถ้างความชั่วในใจของลูกไม่ได้ ลูก ต้อง กระ
 ทำของตนเอง

ข้อควรประพฤติ

๑. จงมีศีลและมีธรรมสำหรับตนของตน

๒. จงมีความละเอียดต่อการที่จะทำชั่ว
๓. จงมีความกลัวต่อการที่จะกระทำผิด
๔. จงทำตามผู้ใหญ่สั่งสอนแนะนำ

ตัวอย่างคำถาม

๑. ธรรมมีประโยชน์อย่างไร
๒. มีศีลแต่ไม่มีธรรม หรือมีธรรมแต่ไม่มีศีลจะได้หรือไม่ เพราะอะไร
๓. จงหาตัวอย่างการ ปฏิบัติ ศีล และการ ปฏิบัติ ธรรม มาให้ฟัง
๔. ศีลกับ ธรรม ถ้าไม่ปฏิบัติให้โทษอย่างไร ใครเป็นผู้ลงโทษ
๕. ใครดูแลความประพฤติของ ขุนชนในเวลาที่อยู่นอกเตียว

บทที่ ๕

ทางดีและชั่วของยุวชน

สุจริต ระมัดกาย	ไม่ทำร้าย คิดฆ่าเขา
อักษะโมข โดยถือเอา	ของของเขา เป็นของตน
และไม่ ผิดในกาม	นกายสาม ตามยุบล ^๑
วจี จงขวยขวน	ยลส้อย่าง ทางกระทำ
พูดปด ยุยงว่า	พูดหยาบช้า เพื่อเจ้ารำ
อีกใจ ให้เป็นธรรม	ระงับโลก เจตนา ^๒
อีกเว้น พยาบาท	อีกมุ่งมาด ^๓ เลียงอาตมา
โดยขอ ถือสัจจา ^๔	พึงอุตสาหะ รักษาตน ฯ

๑. ทางที่ทุกคนทุก ๆ คนจะพึงปฏิบัติด้วยกายมี ๓ ประการ และ ทางที่ชั่วซึ่ง กระทำ ด้วยกาย ก็มี ๓ ประการ เช่นเดียวกัน ยุวชนต้องถือหลักเหล่านี้เพื่อกระทำความดี และละเว้นสิ่งชั่ว คือ :-

(ก) การไม่เบียดเบียน^๕ผู้อื่นทั้งมนุษย์และสัตว์ เบียดเบียนในที่นี้หมายความว่า ไม่ทำร้ายชีวิตเขาให้ตาย หรือแม้แต่การทำร้ายร่างกายของเขาให้เจ็บปวดต้องลำบาก อันการ

ไม่เบียดเบียนกันนั้นย่อมมีผู้สรรเสริญ ว่าเป็นผู้ตั้งตนอยู่ในทาง
ที่ชอบเรียกว่าดำเนินไปในทางที่ดี ถ้าผู้ใดไม่ละเว้นชอบแก่
จะเบียดเบียนผู้อื่นก็เรียกว่ากระทำไปในทางที่ชั่ว ยวชนทั้ง
หลายพึงละเว้นอย่ากระทำความบาป ความชั่วทั้งกล่าวนั้น จงมี
จิตตั้งสัจจะต่อทั้งหลายให้มาก เมื่อเห็นสัตว์เล็ก ๆ ตกน้ำอยู่
แม้ไม่คิดจะฆ่าจะเบียดเบียนก็อย่าเฉยเมย ควรช่วยได้ก็จงช่วย
ให้รอดตายเถิด

(ข) ไม่ลักขโมยสิ่งของของผู้อื่น มาเป็นของ ๆ ตน
หรือไม่ทำลายสิ่งของของผู้อื่นให้เสียหาย ความจริงของ ๆ
ผู้ใด ผู้นั้นเขาย่อมหวงแหนรักใคร่ทะนุถนอมของเขาไว้ ถ้า
เราไปละโมภหรือทำลายของเขา เขาก็มีความเสียหาย หาก
เป็นของ ๆ เราอย่างเราก็เสียหายเช่นเดียวกัน ผู้ใดประพฤติ
ผิดในข้อนี้เรียกว่าดำเนินไปในทางชั่ว ในเหล่า ยวชน ที่มา
เรียนร่วมกันนี้บางคราวของหายกันบ่อย ๆ ต้องมีใครคนหนึ่งเป็น
คนละโมภ อย่างไรก็ดีเมื่อทุก ๆ คนต้องการประพฤติแต่ในทาง
ที่ดี จงอย่าประพฤติความผิดชั่วทั้งนี้เช่นอันขาด

(ค) ผู้หญิงกับผู้ชายพอโตขึ้นราวอายุ ๒๐ ปีไปแล้ว
เขามักอยู่กันพลับพลึงกัน เรียกว่า เป็นสามีภรรยา กัน
ก่อนที่เขาจะเป็นสามีภรรยา กัน ฝ่ายชายจะต้องคู่ขอหญิงก่อน

พ่อแม่ผู้ปกครองของหญิงก่อน ชายต้องเลือกหญิงที่ยังไม่มี
สามีอย่างหนึ่ง หญิงที่ไม่ใช่ญาติใกล้ชิดอย่างหนึ่ง จะทำ
ตามใจของ ตน ไม่ได้ หญิงก็เหมือนกันจำต้องอยู่ในโอวาท
พ่อแม่ผู้ปกครอง นี่กรีกใครจะตามไปอยู่ด้วยกันไม่ได้เป็น
การผิดชนบธรรมเนียมไทย ถ้าใครทำผิดจะต้องถูกตีเคียน
มาก ผู้ประพฤติทางที่ดีจำต้องกระทำให้ถูกต้องเสมอ บุรุษ
ทั้งหลายขณะนี้มีอายุน้อย อย่าเพ่อนึกคิดในเรื่องตัว ๆ
เมีย ๆ เลย แต่ก็ควรมีความรู้ไว้บ้างว่าควรจะต้องปฏิบัติตน
อย่างไรต่อไป เรื่องนี้ก็นับว่าเป็นการปฏิบัติด้วยกายข้อหนึ่ง
การกระทำตามที่กล่าวมาแล้ว คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่
ลักขโมย และการไม่ผิดในเรื่องตัว ๆ เมีย ๆ ทั้ง ๓ ประการนี้
เรียกว่ากายสุจริตเป็นทางที่ดี บุรุษจะต้องประพฤติ ถ้าผู้ใด
ทำผิดเรียกว่าทำในทางที่ชั่ว

๒. ทางที่ดีกระทำด้วยวาจา คือการพูดมี ๔ ประการ คือ:-

(ก) ละเว้นการพูดไม่จริงคือไม่กล่าวเท็จ ด้วยเหตุว่าคน
ทุกคนพอใจที่จะได้ฟังคำพูดที่จริง ถ้าพูดเท็จต่อกันแล้วก็จะ
ที่จะกระทำด้วยกันก็ทำไม่ได้ ข้ายังกลับทำให้ผู้ที่ต้องการคำ
พูดจริงเสียประโยชน์อีก หากเราเป็นผู้ต้องเสียประโยชน์เราก็

ไม่พอใจ ผู้อื่นเขาก็ไม่พอใจเช่นเดียวกัน การพูดไม่จริงทำให้ไม่มีใครเชื่อถือ ถ้าชุมชนพูดเท็จบ่อย ๆ จะต้องถูกทำโทษ ฉะนั้นผู้หวังจะกระทำในทางที่ดี จึงมีความจริงอย่าพูดเท็จ

(ข) การพูดให้ผู้อื่นเจ็บใจ หรือพูดให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย คือพูดส่อเสียดยุยงให้เขาทั้งหลายโกรธกันเพราะความเข้าใจผิด หรือพูดเสียดสีเป็นต้นว่า เห็นผู้หนึ่งกระทำผิด หรือพลาดพลั้ง ก็พูดเสียดสีให้เขาน้อยใจโดยใช้คำพูดอ้อมค้อม เขาทำอะไรไม่ได้ การพูดส่อเสียดยุยงหรือพูดเสียดสีเขาไปไม่มีประโยชน์เลย เพราะทำให้เขาเกลียดหรือ โกรธเคือง แล้วก็หมกความสามัคคีต่อกันและกัน ชุมชนผู้หวังจะกระทำในทางที่ดีจงอย่าประพฤติเลย

(ค) การกล่าวคำหยาม คือใช้คำพูดที่คนทั้งหลายเขาไม่นิยมพูดกัน เป็นคำพูดที่ไม่สุภาพไม่เพราะหูเลย ได้แก่ คำคำ คำสยด หรือคำพูดสามหาว คำคำได้แก่คำกล่าวที่ทำให้ผู้ฟังโกรธ คำสยดได้แก่คำที่แข่งตัวเอง แต่ผู้พูดไม่รู้สีกเดือดร้อนอาจะเป็นเพราะเคยตัว คำพูดสามหาวได้แก่คำที่ผู้พูดหวังจะให้ผู้อื่นพอใจ แต่ผู้พูดหาได้นำคำที่สุภาพมาใช้ไม่ กลับไปเอาคำหยามหรือคำทณูญ์เขาไม่ใช้มาพูด การที่มีได้ชักตัวอย่างคำพูดต่าง ๆ มาไว้เพราะไม่ต้องการให้ชุมชนได้ยินได้ฟัง

ในสิ่งที่ไม่ดี ยวชนทั้งหลายจงระวังวาจาของตน จงใช้คำพูดที่
พอแม้ครูบาอาจารย์สั่งสอนก็พอแล้ว ทั้งนี้เรียกว่าประพฤติก
ัตถ์วาจา

(๗) การกล่าววาจาเพื่อเจือ คือพูดคำที่ไม่เป็นประ
โยชน์ ผู้พูดมิได้ใช้ความคิดว่าควรหรือไม่ควรพูดเพียงใด เป็น
คำพูดที่เขาเรียกว่า “พูดโว” “พูดพาล” “พูดชักคอกโดย
ใช้เหตุ” อนึ่งคำพูดที่ยุชนเคยพูดกับเพื่อน ๆ กันด้วย
ความตลกคะนอง ก็อย่าพาลลงผลอนำมาพูดกับผู้ใหญ่เป็นการ
นำเกลียดไม่ควร นับเป็นคำพูดที่เพื่อเจือเช่นเดียวกัน นี้เรียก
ว่าเป็นทางที่ดีในการใช้คำพูดอีกข้อหนึ่ง

รวมการใช้วาจา ๔ อย่าง คือ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด
ยุยง ไม่พูดหยาบ และไม่พูดเพื่อเจือ เหล่านี้นับเป็นทางที่ดี
ที่ยุชนจะต้องปฏิบัติในการใช้คำพูด

๓. ใจของคนทุกคนมีอำนาจใจอยู่ ๒ อย่าง คือ อำนาจ
ฝ่ายต่ำและอำนาจฝ่ายสูง อำนาจฝ่ายสูงต้องการนึกคิดไปใน
ทางที่ดีที่ชอบ ส่วนอำนาจฝ่ายต่ำต้องการนึกคิดแต่ในทางที่ชั่ว
การกระทำด้วยน้ำใจคือการปฏิบัติใจในทางที่ดีมี ๓ ประการคือ—

(ก) ไม่มีใจคิดโลภอยากได้ของ ๆ ผู้อื่น คนที่คิดว่า
การได้ของ ๆ ผู้อื่นมาเป็นของตน หรือคิดแต่จะกินแรงเพื่อน

เป็นคนเขาเปรียบเพื่อน ๆ มนุษย์ด้วยกันแท้ ๆ เรียกว่าเป็น
คนโลก ใครรู้เข้าก็พากันเกลียดไม่อยากจะคบค้าสมาคมด้วยเลย
ผู้ดำเนินไปในทางที่ดีอย่ามีใจชั่วเช่นนั้นเป็นอันขาด

(ข) การมีใจพยายาทุฏฐใจเจ็บแค้นไม่รู้หาย แล้ว
คิดพยายาแก้แค้นผู้อื่นนั้นเป็นสิ่งชั่ว ผู้หวังประพฤติในทาง
ที่ดี แม้มีเรื่องโกรธเคืองก็จงระงับเสีย คิดถ้อยในการพลา
กัษณของผู้อื่นเสียเถิด การมีใจชุนชองโกรธเคืองอยู่นั้นเป็น
การชักชวนทางที่จะได้คิดทำสิ่งที่มีประโยชน์ทั้งหลาย ฉะนั้น
ยุวชนโกรธเคืองใครก็จงเลิกโกรธกันเสีย

(ค) อีกข้อหนึ่งของการปฏิบัติใจคือ ไม่เห็นผิดเป็นชอบ
ไม่คิดทำในสิ่ง ที่ชั่วต่าง ๆ รู้ว่าสิ่งใดผิดชั่วต้องเลิกคิดทันที
พยายามคิดแต่ในสิ่งที่ดีมีคุณมีประโยชน์ ยุวชนทั้งหลายจงอย่า
คิดอุบายหาความสะดวกในการเรียนซึ่งเป็นทางที่ผิด เช่นไม่
คิดโกงครูในเวลาสอบ เป็นต้น แม้เป็นผู้ใหญ่ต่อไปภายหน้า
จะทำมาหาเลี้ยงตน ก็จงพยายามนึกคิดแต่ในทางที่ดีเสมอ ๆ

การกระทำด้วยใจทั้ง ๓ ประการคือ ไม่มีใจโลก ไม่มี
ใจพยายา และไม่คิดเห็นผิดเป็นชอบเหล่านี้ เรียกว่า
ประพฤติที่ด้วยใจ

๔. ทางที่ยุวชนควรกระทำด้วยกาย ๓ อย่าง กระทำ
ด้วยวาจา ๔ อย่าง และกระทำด้วยใจ ๓ อย่าง ตามที่กล่าว
แล้วเรียกว่า “กุศลกรรมบถ ๑๐” แปลว่าทางกระทำที่ดี ถ้า
จะเรียกให้สั้นก็คือ กายสุจริต วาจาสุจริต และใจสุจริต แปล
ว่าประพฤติชอบด้วยกาย ด้วยวาจา และด้วยใจ ถ้าประพฤติชั่ว
เรียกว่า “อกุศลกรรมบถ ๑๐” แปลว่า ทางกระทำที่ชั่ว อัน
การที่ยุวชนจะปฏิบัติตนตามทางที่ดีทั้งกล่าวนี้ ควรจะมีธรรม ๒ ข้อ
เป็นเครื่องสนับสนุน คือ :-

(ก) พยายามทำใจให้สงบคือใช้ความตรึกตรองให้มาก
แล้วระวังอย่า ประพฤติ ตามความ ตัองการ ด้วยอำนาจ ใจผ่องใส
เรียกว่าสำรวม ใจอำนาจใจผ่องใสให้มีกำลัง เพื่อยังค้ำอำนาจ
ฝ่ายต่ำมิให้กระทำผิดชั่วขึ้นได้

(ข) ให้พยายามกระทำแต่ในสิ่งที่ดีเสมอ ๆ จนเคยชิน
คนทุก ๆ คนชอบแต่ในทางที่ดี เพราะรู้จักว่าทางที่ดีย่อมให้ด้วย
ผล แต่ไม่ค่อยมีสติหรือนึกคิดไตร่ตรอง มักจะเอาแต่ง่าย
เอาแต่สะดวกจึงพลั้งเผลอกระทำในทางที่ชั่วบ่อย ๆ ยุวชนทั้ง
หลาย มุ่งหวัง จะเป็น คนดี จำต้อง ระวัง กาย วาจา และ ใจ ของตน
เรียกว่าประพฤติอยู่ในกุศลกรรมบถ ๑๐ เสมอ ๆ เด็ด

ข้อความที่ควรท่องจำ

กุศลกรรมบถ ๑๐ แปลว่าทางกระทำที่ดี ๑๐ อย่าง

๑. กระทำด้วยกาย ๓ คือ ไม่ฆ่าสัตว์หรือเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์ ไม่ลักขโมย และไม่ทำผิดในเรื่องผิด ๆ เมีย ๆ
๒. กระทำด้วยวาจา ๔ คือ ไม่พูดปด ไม่พูดส่อเสียด ยุยง ไม่พูดหยาบ และไม่พูดเพื่อเจ้า
๓. กระทำด้วยใจ ๓ คือ ไม่โลภ ไม่พยาบาท และไม่เห็นผิดเป็นชอบ

ข้อที่ควรประพฤติ

๑. จงมีความสุขด้วยกายวาจา และใจเสมอ
๒. จงคิดก่อนพูดและทำ
๓. จงเอาใจเขามาใส่ใจเรา
๔. จงมีความสุขจิตในการเรียนและการงานของตน
๕. จงรักษา กุศลกรรมบถ ๑๐ เสมอ ๆ ไป

ทิวอย่างคำถาม

๑. การพูดเสียดสีกับการพูดขย่งต่างกันอย่างไร
๒. กระทำด้วยวาจาที่ผิดมีก้อย่าง อะไรบ้าง
๓. อย่างไรเรียกว่า กุศลกรรมบถ ๑๐ และ อกุศล
กรรมบถ ๑๐
๔. กุศลกรรมบถ ๑๐ มีคุณแก่ผู้ประพฤติอย่างไร
๕. ชุวชนจำต้องมีกุศล กรรมบถ ๑๐ ด้วยหรือไม่
เพราะเหตุใด

บทที่ ๒

สมบัติ ของยุวชน

แรกเกิด มาใหม่ ๆ สมบัติใด ไม่ติดมา
 พ่อแม่ ท่านไผ่หา ให้ศึกษา หาความดี
 โตขึ้น มีกำลัง ต้องมุ่งหวัง คิดมั่งมี
 ทำตน เป็นคนดี พากเพียรหา รักษาชนม์
 สมบัติ ที่ว่าดี นั้นอยู่ที่ ประพฤติตน
 เป็นเครื่อง เปลืองอับจน คนสรรเสริญ และเป็นขอ ๆ

๑. ยุวชนทั้งหลาย เมื่อแรกเกิดมาก็มีแต่ตัวเปล่า ๆ
 ปราศจากเครื่องหุ้มห่อกายเช่นผ้าแม้แต่ชิ้นเดียวก็ไม่มี ต่อมา
 ได้ผ้าอ้อม ผ้าพันท้อง หรืออาจได้ถุงมือ ถุงเท้า ใ้หมวก ใ้
 ที่นอนคือเบาะ ใ้ผ้าห่ม ใ้กระโสมหรือมุ้ง ฯลฯ ในไม่ช้า
 อาจใ้เปลนอนซึ่งกว้างไกวไค้ ครั้นเจริญขึ้นก็ใ้เสื้อ ใ้
 กางเกงหรือผ้าถุง ต่อมาได้สมุด กินสอ เครื่องเขียนเครื่อง
 เขียนหลายอย่าง และได้เครื่องแบบยุวชนหรือเครื่องแบบ
 นักเรียนหญิงที่ผู้ปกครองจัดหาให้ แล้วจึงใ้มาเล่าเรียนกัน.

อยู่เวลานี้ สมบัติเหล่านี้ผู้ปกครองหรือบิดามารดาท่านเป็นผู้
หาให้ทั้งสิ้น ท่านให้ทุกอย่างคือให้กิน ให้แต่งตัวและให้ไว้
เล่าเรียนเพื่อจะได้มีความฉลาด ถ้าเป็นชายครั้นโตขึ้นจนถึง
อายุ ๒๐ ท่านก็จะบวชให้ เพื่อจะได้กระโดดเรียนรู้ความชั่วครึ่ง
ศกท้าย ครั้นบวชแล้วท่านยังจะหาเมียให้อีก และถ้าเป็น
หญิงท่านก็จะต้องพิจารณา ชายที่มาสู่ขอ การแต่งงานนี้ท่าน
ก็ต้องลงทุนเสียทรัพย์ด้วย ครั้นท่านมีอายุมากท่านยังมอบ
ทรัพย์สมบัติให้อีก สมบัติต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสมบัติที่ยุวชนมิ
ได้หาเอง ผู้ปกครองหรือบิดามารดาท่านเป็นผู้หาไว้ให้ทั้งสิ้น

๒. เด็กโตที่เป็นกำพร้า พ่อหรือกำพร้าแม่ ทั้งชายและ
ไม่มีทรัพย์สมบัติสิ่งใด ถ้าญาติไม่มีก็ต้องไปพึ่งพาอาศัยผู้
อื่นที่ไม่ใช่ญาติ เขารักเขาก็เลียงรักษาเป็นอันดี หากไป
ถูกคนที่เขาต้องการเอาไว้ใช้งาน เขาก็ใช้เสียจนซบเซาหมดแทบ
ว่าจะเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก เด็กชะนีคนนี้ผู้ใหญเห็นแล้วอด
สงสารไม่ได้ ถ้าเราเห็นเด็กชะนีคนนี้ก็รู้ว่าเราเป็นผู้อาภัพ
มากนักหนา เราจะต้องเสียใจในการที่เกิดมาต้องได้รับความ
ลำบากมาก ยุวชนซึ่งอยู่ในถิ่น บางคนอาจเป็นเด็กกำพร้า หรือ
บางคนไม่กำพร้าแต่บิดามารดายากจน ก็ไม่ค่อยได้รับการ

ข้างรู้เต็มที่ เห็นได้ว่าคนเราที่เกิดมานี้ บางคนมีสมบัติของพ่อแม่คอยทำอยู่แล้ว * บางคนพ่อแม่ไม่ค่อยมีสมบัติสิ่งไรจะข้างรู้ลูก และบางคนชั่วร้ายคือพ่อแม่ตายเสียตั้งแต่ยังเล็ก ๆ ประการถึงลูกคนอื่น ๆ ซึ่งเขายังไม่ทันขึ้นเต็มตัว แม่จะมาตายเสียก่อนที่ลูกจะหากินเองได้ ลูกคนนั้นจะมีชีวิตรอดไปได้ยากที่สุด ยุวชนทั้งหลายถ้าใครมีความเป็นไปได้จึงกล่าวนี้ ต้องพยายามเต็มตัวให้มาก จงเลิกทุกข์เล็กเสียใจเสีย ถึงอย่างไร ๆ เราก็ได้เกิดมาแล้ว เพราะต้องทนสู้กับสิ่งต่าง ๆ ในโลกให้ได้ เรามีมือเราจะทำการ เรามีแรงเราจะไม่กลัวความยากลำบาก เรามีโอกาสได้เล่าเรียนเราจะพยายามเรียนจริง ๆ ครั้นเรียนสำเร็จแล้วเราจะได้ใช้ความฉลาดเป็นเครื่องหาเลี้ยงตัวของเราให้ได้ และเราจะพยายามพึ่งตัวของเราเองต่อไป

๓. สมบัติได้แก่ทรัพย์สินต่าง ๆ เป็นสิ่งของ เครื่องใช้ และเป็นเงิน เป็นธนบัตร สมบัติแบ่งออกเป็น ๓ อย่างคือ :—

(ก) สมบัติที่อยู่กับที่ ได้แก่ที่ดินเรือนสวนไร่นา หรือที่กร้านบ้านเรือนเป็นต้น แต่อาจตกไปเป็นของผู้อื่นได้ โดยผู้ที่มีรักษาไว้ไม่ได้

(ข) สมบัติที่เคลื่อนที่ได้ เช่นช้างม้าวัวควายเป็นต้น อาจตกไปอยู่กับผู้อื่นได้เช่นเดียวกัน

(ก) สมบัติที่อยู่ในตัว คือวิชาความรู้ต่าง ๆ ซึ่งหามาได้โดยเล่าเรียนและจดจำไว้ สมบัติชนิดนี้ไม่ต้อง แยก หามา เมื่อเวลาจะใช้การก็นำออกใช้ได้ทันที จึงเรียกว่าสมบัติที่อยู่ในตัว

๔. สมบัติที่อยู่กับที่ถักและสมบัติที่เคลื่อนที่ถัก ผู้มีสมบัติอย่างทรงร่ำรวยแล้วไม่ต้องเก็บรักษาหรือหาเพิ่มเติมเช่นนั้นไม่ได้ ถ้าเก็บครั้นหรือชอบประพฤติกเป็นพาลเถรก็มีแต่จะเสียให้หมดไป ถ้าหมดแล้วคนจะต้องลำบาก และสมบัติในตัวของผู้สำเร็จการเรือนเพียงไหนขึ้นไหนก็ตาม อย่างทรงร่ำรวยคนมีวิชาสูง เพราะการมีวิชาเท่ากับมีเครื่องมือสำหรับหาเงินหาทองเท่านั้น ถ้าไม่มีโอกาสได้ใช้วิชาแล้วจะหาเลี้ยงตัวได้อย่างไร สมัยนี้คนทุกคนที่มัวชล่าต้องร้องงานไม่ใช่งานจ้อคน ถ้าเก็บครั้นหรือเลื่องงานกระทำจะต้องได้รับความลำบาก แล้ววิชาความรู้ที่เรียกว่าเป็นสมบัติในตัวก็ต้องเสื่อมลง ฉะนั้นเห็นได้ว่า สมบัติทั้ง ๓ ประการ ถึงกล่าวแล้วเป็นสมบัติที่ไม่ยั่งยืน ยังมีสมบัติอีกชนิดหนึ่งที่ไม่มีความเสื่อมทราม ได้แก่การกระทำ ความดี คือเป็นผู้อยู่ในศีลในธรรมมีความประพฤติดีงาม แม้ตายแล้วยังมีผู้สรรเสริญเยินยอสมบัติที่ตนได้กระทำไว้นั้น ทั้งเช่นบรรพบุรุษของเราอย่างท่านได้กระทำความดีไว้ เรายังได้

ยื่นคำ สรรเสริญ ความดีของท่านอยู่เสมอ นี่ได้ชื่อว่าเป็น
 สมบัติที่ไม่เสื่อมศูนย์ ในขณะที่ยุวชนควรจะพยายามหาสมบัติ
 ๒ ประการคือ สมบัติที่อยู่ในตัวข้อหนึ่ง ได้แก่การตั้งใจเล่า
 เรียนให้มีวิชาความรู้ต่าง ๆ และหาสมบัติที่ไม่มีวันเสื่อมคือ
 การกระทำความดีอีกข้อหนึ่ง ภายหลังจึงค่อยหาสมบัติอื่น ๆ
 ๕. อันความดีและชื่อนี้ ถ้าใครกระทำให้เป็นสมบัติของ
 ตนแล้วย่อมประกอบนามของผู้นั้นอยู่เสมอไป ดังเช่นยุวชน
 ที่มีความดีสมมติชื่อว่าเด็กชายก็ นามสกุล รักเรียน สดขลุ่ได้
 เป็นที่ ๑ เมื่อปลายปีมาแล้ว นามของเด็กชายก็ตั้งอยู่ที่
 โรงเรียนตลอดไปจนทราบว่าเด็กชายก็เป็นนายก็ อีก ๕๐
 หรือ ๖๐ ปี ถ้านายก็มาที่โรงเรียนก็จะพบนามของตนได้กระทำ
 ความดีที่แล้วมา ถ้านายก็ประพฤติตนเป็นคนดีขะโมย ต้องถูก
 ไล่ออกจากโรงเรียน และถูกประกาศชื่อ ในการทำความชั่ว
 แล้ว นามของเด็กชายก็จะเป็นคนชั่วขะโมยตลอดไปเช่นเดียวกัน
 เห็นได้ว่าถ้าประพฤติดีเป็นสมบัติของตน สมบัติชนิดนี้
 จะไม่เสื่อมศูนย์เลย และถ้าประพฤติชั่วความชั่วก็ติดตราอยู่
 เช่นเดียวกัน เราทุกคนที่ได้มาเล่าเรียนอยู่ในเวลานี้ ก่อน
 ที่จะมาเล่าเรียนได้ตั้งใจแล้ว ไม่ใช่หรือว่าจะตั้งใจเล่าเรียน และ
 กระทำความดี ฉะนั้นจงอย่าหลอกกัน จงอย่าหลอกครู จงอย่า

หลอกพ่อแม่ผู้ปกครอง พงศ์ใจพยายามกระทำตนโดยมุ่งหา
สมบัติที่ดีสำหรับตนของคนทุกคนเด็ก

๖. คนในโลกนี้แบ่งเป็น ๒ ชนิด คือพวกหนึ่งและ
พวกหนึ่ง พวกที่มีความเป็นอยู่และมีหลักฐานมั่นคง ไป
ไหนมาไหนก็ได้รับความสะดวก มีความสุขกายสบายใจไม่ค่อย
เดือดร้อน มีผู้นำหน้าถือดาและเคียวฆ่าเกรง ทั้งนั้นก็เพราะ
เป็นผู้ประกอบด้วย สมบัติ ๔ อย่างดังกล่าวแล้ว และยังมีผู้
รองลงมาอีกคือคนอยที่มีสมบัติน้อย หรือคืออย่างไหนมากก็มี
สมบัติอย่างนั้นมาก ส่วนพวกที่ไม่ได้เรียกว่าช้วนนี้ มีความเป็น
อยู่ตรงกันข้าม คือไม่มีหลักฐาน มักเที่ยวอาศัยนอนตามวัด
ไปไหนมาไหนก็จำเป็นต้องกรำแดดกรำฝน ไม่ค่อยได้รับความ
สุขมีแต่ความหนักอกหนักใจ และมักจะมีโรคภัยมาเบียด
เบียนเช่นโรคเรื้อนมือเท้าถูกเป็นต้น ปราศาณผู้หน้าถือดา
ไม่มีใครฆ่าเกรง เข้าใกล้คนก็เขาก็งเกียจคล้ายสุนัขช้วน
และยังมีค้อยังช้วนเหมือนกันคือไม่ช้วนถึงชนิดนี้ ความจริง
ควรแบ่งไปอีกอย่างหนึ่งคือ ดีมากกว่าช้วนพวกหนึ่ง และช้วนมาก
กว่าพวกหนึ่ง ผู้ฉลาดจงพยายามกระทำแต่ความดีเท่านั้น

อย่าปล่อยให้ประพาศิทธิหรือชั่วร้าย ๆ จงละเว้นความชั่วร้าย
การยับยั้งไว้แต่ตรง นั้นก็พยายามหาสมบัติไว้ตนเพื่อความ
สุขความเจริญของตนเอง

ข้อความที่ควรท่องจำ

๑. ผู้มีสมบัติเป็นผู้ที่มีความสุข
๒. สมบัติที่ถือถือการประพาศิทธิอันเป็นสมบัติที่ไม่เสื่อมสูญ
๓. คนมี ๒ จำพวกคือดีพวกหนึ่งและชั่วพวกหนึ่ง
๔. บุรุษจงทำความดีเพื่อเป็นสมบัติของตนไว้
๕. เมื่อประพาศิทธิแล้วสมบัติอื่น ๆ ย่อมหาได้ง่าย

ข้อที่ควรประพาศิ

๑. จงทำความดีเพื่อเป็นสมบัติของตน
๒. จงเล่าเรียนเพื่อเป็นสมบัติของตนอย่างหนึ่ง
๓. จงคิดตั้งตนให้เป็นผู้มีหลักฐาน
๔. จงรักษาชื่อเสียงของตนด้วยการทำความดี
๕. จงคิดที่จะหาสมบัติต่าง ๆ เพื่อบำรุงชีวิตของตน

ตัวอย่างคำถาม

๑. สมบัติมีกี่อย่าง อย่างไหนดีที่สุด ตัวอย่างไร
๒. คนมีสมบัติกับคนที่ไม่มีสมบัตินั้น มีความเป็นอยู่
ต่างกันอย่างไร
๓. จะหาสมบัติที่ดีที่สุดได้อย่างไร
๔. อย่างไรเรียกว่าสมบัติในตน และสมบัติชนะคน
ศูนย์ได้ไหม
๕. ขณะเรียนนยุชนควรจะหาสมบัติชนิดไหนก่อน

“รักชาติยิ่งชีพ”

ชาติไทย ควรไว้ชน   ซึ่งรักตน กว่าชาติไป
 ทุกคน รักชาติไทย   หวังให้ทรง คงเกียรตินาม
 ยวชน ย่อมชวนชวาช   แม้ชีพวาย ในสนาม
 สู้ศึก ไปไม่ความ   ย่อท้อใจ ไม่ถอยหลัง
 ฝึกตน รู้จักรบ   ยามสงบ เตรียมระวัง
 เมื่อเรียน ก็เรียนดัง   ทั้จัดทัพ หวัง ตั้งจิตตั้งจริง
 ตายด้วย การช่วยชาติ   ไม่ประหลาด ดีเลิศยิ่ง
 ชื่อว่า รักชาติจริง   ยิ่งกว่าชีพ ยวชน ฯ

๑. คำว่า “รักชาติยิ่งชีพ” นั้น พอลำวขึ้นมา ยวชน
 ผู้ชายทุกคนแม้แต่คนที่เป็เด็กเล็กที่สุดในชน ย่อมรู้ได้ทันทีว่า
 อยู่บนศีรษะ ของตน คือ อยู่ทหน้าหมวกเกรืองแบบ ยวชน นั้นเอง
 อันคำว่ารักชาติยิ่งชีพนี้ คือรักชาติไทยมากยิ่งกว่าชีวิตของตน
 นั้นเอง แม้ชีวิตของตนจะต้องตายก็ยอมตายก่อนที่ชาติจะต้ง
 ถูกทำลาย นี่ก็เพราะเหตุว่าชีวิตได้อาศัยชาติอยู่ไ้รับความ
 ร่วมเป็นเป็นสุขก็เพราะความปกครองของชาติ ประดุจกึ่งไก่ตัว

เมียปักไข่ ๑๐ ฟอง แม่ไข่ไก่ฟองไหนตกลงมาจากรังแตก
เสีย ก็ยังคิดว่าที่แม่ไก่จะเป็นลมชักพลัดตกลงมาตาย เรา
เปรียบแม่ไก่ประจักษ์ชาติไทย ไข่ไก่เปรียบถึงยุวชน ฉะนั้น
ทุกคนควรจะเข้าใจได้ว่าชาติเป็นของสำคัญยิ่งกว่าชีวิต หาก
ชาติไม่ได้อยู่เป็นชาติแล้ว อย่างว่าแต่ชีวิตของเราจะมีความสุข
เลย อีกหลายล้านชีวิตก็หาความสุขไม่ได้ นี่เองจึงเรียกว่า
ต้องรักชาติยิ่งชีพเสมอ

๒. ขณะนี้ยุวชนกำลังมีหน้าที่เล่าเรียน มีการฝึกฝน
วิชาความรู้ต่าง ๆ เพื่อไ้รับความฉลาดและเพื่อรู้กิจสิ่งที่มี
ชอบชั่วทั้งหลาย ไ้ฉนั้นจึงให้ยุวชนทำหน้าที่รักชาติด้วยแล้ว
ก็เพราะว่าการรักชาตินั้นเป็นความจำเป็นของคนไทยทุก ๆ คนตั้งแต่
แต่เกิดมาจนกระทั่งตายจะต้องรักชาติ แผ่นดินไทยคือประเทศ
สยามเป็นของชาติไทย ทุก ๆ สิ่งที่เป็นของชาติไทยย่อมเป็น
ของกลางที่คนไทยทุกคนไ้อาศัยไ้สอย จึงต้องนับว่าเป็น
เจ้าของด้วยกันทุกคน ถ้าคนไหนไม่รักชาติไทยควรไ้ถอดไป
เสียจากดินแดนสยามทันที อันการเรีนของยุวชนนั้นก็เพื่อ
กระทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ชาติ ชาติไทยจึงต้องการให้ยุวชน
ทั้งหมดเล่าเรียน เวลานี้ชาติไทยตั้งอยู่ไ้ดีโดยอาศัยพ่อและ

ผู้ของยุวชน อีกราว ๑๐ ปีข้างหน้าชาติไทยจะต้องขอให้ยุวชน
ทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นั่งช่วยกันบำรุงชาติ และราวอีก ๕๐ ปีข้างหน้า
หน้า ชาติไทยจะต้องอาศัยลูกหลานของยุวชนเหล่านี้เป็นผู้
บำรุงรักษาชาติต่อไป เหตุนี้แหละ ยุวชนทั้งหลายจึงต้องมี
หน้าที่ในการรักษาชาติในขณะนี้ด้วย

๓. ถ้ายุวชนกำลังเข้าน้ำเข้าปากอยู่ หลังจากหักลงมา
ยุวชนจะคงนั่งกินข้าวต่อไปได้ละหรือ หรือยุวชนกำลังนั่งดู
ภาพยนตร์อยู่มีคนร้องว่าไฟไหม้แล้ว ใครเลยจะนั่งนิ่งเป็น
ปกติอยู่ได้ แม้กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในขณะนี้ ถ้าประเทศ
สยามต้องทำสงคราม^๓ กับชาติอื่นแล้ว โรงเรียนก็จะต้องปิดการ
สอน พระสงฆ์จะต้องหยุดสวดมนตร์ โรงละครหรือภาพยนตร์
จะต้องปิดการแสดง กองทหาร กองตำรวจ โรงเก็บเครื่อง
สรรพาวุธ ยุทโธปกรณ์ ฯลฯ จะต้องมีการควบคุมดูแลกัน
อย่างแข็งแรง ทุก ๆ คนจะต้องรู้ว่าในไม่ช้าถ้าศึกไม่สงบอาจ
ฆ่าฟันกันตายอย่างชานาใหญ่ เรียกว่าสงครามของชาติได้
ยังเกิดขึ้นแล้ว ทุกคนจะมีหัวใจเต้นเร็วกว่าปกติ เพราะจิตต์
ได้มุ่งอยู่แต่ที่ระบอบกันชาติ คือมุ่งมาดอาสาเข้าสู่เพื่อการช่วย
กันชาติ แม้ตัวจะต้องตายในสนามรบก็ไม่คิดเสียดาย ยอม
เสียสละหมดทุกอย่างแม้แต่โลหิตหยาดสุกท่าย ทั้งนี้เมื่อ

สงครามแห่งชาติได้บังเกิดขึ้นแล้ว อย่าว่าแต่ยุวชนจะต้องหยุด
การเรียนเลย ใคร ๆ ก็หยุดงานที่ไม่จำเป็นหมด จึงนับว่า
งานของชาติเป็นงานที่ใหญ่กว่างานใด ๆ ทั้งสิ้น

๔. ครั้นเกิดสงครามขึ้น เสียงปืนใหญ่ดัง คัง! คัง!
เสียงปืนกลดัง บัง! บัง! เสียงอากาศยานบนท้องฟ้าดังกระหึ่ม
เสียงรถเกราะแล่นคังโครมคราม ทั้งเรือบและรถรบต่างเคลื่อน
ไปไหว พลทหารแห่งกองทหารเดินออกจากกรมและกอง และ
ร้องเพลงชาติเพื่อเป็นการรณเริงของนักรบแห่งชาติไทย แสดง
ว่าถึงโอกาสแล้วหนอที่จะได้กระทำหน้าที่ที่ไ้มุ่งหมายไว้นานแล้ว
นี้แหละคือการกระทำของผู้ที่มเลือกแห่งนักรบ สมัยนี้อย่าว่า
แต่ผู้ใหญ่เลยแม้ยุวชนซึ่งกำลังเป็นเด็กก็ห้ามความย่อท้อไม่
ขอรับอาวุธขึ้นยิงศัตรูได้ หรือมีมืออยู่ในมือก็กล้าพอที่จะฟัน
คอข้าศึกได้ ทั้งนี้เพราะยุวชนทุกคนมีเลือดในกายสลับเนื่องมา
จากเลือดของนักรบแห่งเมืองไทยโดยแท้ ยุวชนทั้งหลายที่
เป็นชายคงจะรู้สึกได้ว่า เราฝึกหัดอาวุธขึ้นไว้เพื่ออะไร หรือ
ผู้ที่เป็หญิงนั้นเราฝึกหัดการพยาบาลไว้ทำไม เวลาทหารซึ่ง
เป็นกำลังของชาติถูกข่มขืนมาอย่างไม่ตาบ เราจะได้ช่วยกันรักษาใช้
ใหม่ นี่แหละเรียกว่าการงานของคำว่า “รักชาติยิ่งชีพ” ละ

๕. เวล่าน้ำทะเลนิ่งทะเลก็ราบเป็นหน้ากลอง ถ้าถึง

เวลาหัวน้ำขึ้นพายุก็มีมา เกิดคลื่นใหญ่เรียกว่าทะเลเป็นบ้าทำให้เรือแตกย่อย ๆ ความสงบของทะเลเท่านั้นที่ทำให้เรือต่าง ๆ มีความปกติ คนที่อยู่ในโลกทุก ๆ ชาติมีความสงบไม่ทะเลาะกันคนทุกคนทุกชาติก็มีความสุข หรือในประเทศใดพลเมืองมีความสงบ คนในประเทศนั้นก็มีความสุขได้ทำ ความเจริญให้แก่ประเทศของตน แม้ในบ้านของเราพี่ ๆ น้อง ๆ รักใคร่กันก็มีความสุข บ้านก็มีความสุข จะไม่ได้ยินเสียงทะเลาะหรือคำทอถนกันเลย ที่สุขภายในร่างกายของเราเช่นกะเพาะอาหารมีความสุข ร่างกายก็มีความสุข เหตุนี้ความสุขจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ แต่ทุก ๆ คนอดที่จะเผอิญตัวไม่ได้จึงเกิดแก่งแย่งกันขึ้น ในที่สุดความไม่สงบทำให้เกิดสงครามขึ้น ประเทศสยามไม่ต้องการรบกับใครก็จริง แต่จำเป็นต้องป้องกันตัวเมื่อมีชาติอื่นมารังแก ยุวชนควรจะนึกว่า สงครามจะเกิดขึ้นเวลาไหนก็ตาม เวลานั้นแหละเราจะสู้สำแดงตนว่าเรารักชาติเพียงไร ฉะนั้นยุวชนทุก ๆ คนจึงต้องมีใจรักชาติให้มาก

๖. เวลานั้นเราเตรียมตัวอยู่เสมอ คือเตรียมซ้อมการใช้อาวุธ เตรียมสมัครสม^๖ อารุธเพื่อป้องกันประเทศชาติ ยุวชนทุกคนจึงได้มีโอกาสสอบรมวิชานักรบ และผู้หญิงก็ได้มีโอกาสที่จะเตรียมงานบางอย่างที่เหมาะสมแก่กำลังของตน นี่เป็นงานที่

เตรียมไว้สำหรับทำหน้าที่อันใหญ่ยิ่ง ส่วนเวลาปกติคือเวลา
ไม่มีการสงครามเราก็จะหาวิชาความรู้ ถ้อยธรรมत्वของเราให้
เป็นคนก็ ฉะนั้นยุวชนทั้งหลายจึงพยายามกระทำหน้าที่ของตน
คือเวลาเรียนก็เรียนจริง ๆ เวลาเล่นก็เล่นแต่พอสมควร เวลา
ฝึกหัดอาวุธ ถ้อยธรรมวิชา ก็ยกตั้งใจกระทำให้ถูกต้อง อย่างนี้ถือว่า
เราเล่นละคร เพราะถึงเวลาที่เราตายเพื่อช่วยชาตินั้น เรา
ต้องตายจริง ๆ ไม่ใช่ตายอย่างสมมติเหมือนในเรื่อง ละครเลย

๗. ยุวชนผู้มีอายุน้อยบางคนคงจะสงสัยว่า เหตุใดวิชา
จรรยาสอนให้ละเว้นการฆ่าหรือการเบียดเบียนผู้อื่นและกัน แต่
บางคราวสอนให้ฆ่าฟันกันเช่นการสู้ศึกเช่นนั้น ทำไมจึงสอนเช่น
นั้นก็เพราะว่าเวลาสงครามเราต้องการความสงขโดยเร็ว เราจึง
ทำเป็นต้องกระทำเช่นนั้น เวลาปกติเราย่อมไม่เบียดเบียนใคร
เหตุนี้จรรยาจึงสอนทั้ง ๒ อย่าง คิดดูถ้าเราไม่ทำเช่นนั้น เราจะ
รักษาตัวเราหรือประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ
รัฐธรรมนูญของเราไว้อย่างไรได้

๘. พลเมืองสยามทั่วทุกประเทศทุกคน ต้องมีหน้าที่รักษา
ประเทศ เปรียบกับเราอาศัยคุ้มใส่น้ำรัยประทาน ถ้าคุ้มแตกเสีย
แล้วเราก็จะไม่มีน้ำรัยประทานเป็นแน่ ประเทศก็เช่นเดียวกัน
ถ้าประเทศย่อยยับตกไปเป็นของชนชาติอื่นเสียแล้วชนชาติเราจะ

อยู่ไหนกัน ถึงจะมีที่อยู่ที่ไม่เป็นอิสระ เรียกว่าไม่มีอำนาจ
สิทธิขาดหมดความอิสระภาพ แก้ว ที่ ๆ ไถ่ถอนไข่นอนพัก
อยู่ทุกวัน ถ้าสุนัขมาซึ่งที่เสียแล้วตั้งตัวเป็นนายไก่ ไก่ก็
ต้องเคืองครุ่นมาก เหตุการณ์การรักษาสยามจึงเป็นหน้าที่ที่
จำเป็นของคนไทยทุกคน ยุวชนทั้งหลายซึ่งเป็นคนไทย จึง
ต้องเตรียมพร้อมที่จะต้องรักษาย่านเกิดเมืองนอน ซึ่งอยู่อาศัย
ของเราท่านได้รักษามาแต่เดิมไว้เสมอไป ความและวิริยะ
เตรียมเขาของมัน แมวและเลี้ยงย้อมเตรียมเขี้ยวและเล็บของ
มันไว้ป้องกันตัวฉันใด ยุวชนต้องรู้จักเตรียมตัวไว้ป้องกัน
ประเทศชาติของตนฉันนั้น จึงเตรียมอาวุธภายในกาย คือมี
ความเพียร ความสามารถ มีความสัตย์ทำอะไรทำจริง มีความ
กล้าหาญอดทน ความไม่ประมาทในกิจการงานและการเรียน
ของตนไว้เสมอ เมื่อถึงเวลาของกันประเทศชาติจะได้รับอาวุธ
นอกกายคือรับปืนไ้ทันที เรียกว่าเตรียมพร้อมทั้งอาวุธภายใน
กายและนอกกาย ระวังที่จะเรียนวิชารรยาเพื่อรู้แจ้งในข้อที่
ควรประพฤติและไม่ควรประพฤติ ผู้ใดรักตัวของตัวจงตื่นตา
และตื่นใจเสียในเวลานี้ อย่าหลับนอนหรือหลับใหลอยู่เลย

ข้อความที่ควรท่องจำ

๑. ยูวชนต้องรักชาติยิ่งกว่าชีพของตน
๒. ต้องช่วยกันรักษาประเทศสยาม
๓. เวลาเกิดสงครามต้องคิดสู้เสมอไม่ย่อท้อ
๔. ความสงบเป็นเครื่องทำให้มีความสุข
๕. จรรยาสอนให้มีความสุข สงบ ปกติไม่ฆ่าไม่เบียดเบียน
เวลาเกิดสงครามจะต้องสู้รบเพื่อหาความสงบ

ข้อที่ควรประพฤติ

๑. จงรักประเทศสยามและชาติไทยยิ่งกว่าชีวิต
๒. จงคิดที่จะทำประโยชน์ ให้แก่ประเทศสยามและ
ชาติไทย
๓. จงคิดว่าคนไทยทุกคนจะได้รับความสุขจากชาติ —
ไทยเท่านั้น
๔. จงเสียสละทุก ๆ สิ่งแม้แต่โลหิตหยาดสุดท้ายเพื่อ
ประเทศสยามและชาติไทย
๕. ไหน ๆ จะตายทั้งทีจงตายในสนามรบเถิด

ตัวอย่างคำถาม

- ๑.ชาติไทยเกี่ยวข้องกับชุมชนชาวไทยอย่างไร
  - ๒.คำว่า “รักชาติยิ่งชีพ” หมายความว่าอะไร
  - ๓.เหตุใดชุมชนซึ่งกำลังเล่าเรียนจึงต้องมีหน้าที่รักชาติด้วย
  - ๔.เหตุใด วิชาจริยาก็สอนให้ละเว้นการฆ่ากัน และเวลาบอื่อกันประเทศทำไมจึงสอนให้ฆ่าฟันกัน เพราะอะไร
  - ๕.ทำไมชุมชนจึงต้องเรียนวิชาจริยา
-

อธิบายคำยาก

บทที่ ๑. —

๑. วาที่ — คำพูด. ๒. สุจริต — ประพฤติดี. ๓. กังวล — ห่วงใย. ๔. ดล — ถึง. ๕. ครรภ์ — ท้อง. ๖. ทารก — เด็กอ่อน. ๗. ปฐมวัย — วัยแรก คือ อายุ ตั้งแต่ ๑ ถึง ๒๐ ปี. ๘. อาละวาด — เทียวเกะกะ รบกวนเขา. ๙. ธรรมชาติ — สิ่งที่เกิดเอง. ๑๐. ดำเนิน — การประพฤติตาม. ๑๑. สมาน — การทำใจแน่วแน่. ๑๒. บริสุทธิ์ — ความสะอาด, หอมจด.

บทที่ ๒. —

๑. วา — คำพูด. ๒. ส่ำ — หมู, เหล้า. ๓. มวล — कै้าเต็มทั้งหมด. ๔. กะวักะวาด — ด่วน, รีบ. ๕. สารภาพ — รับตามความจริง. ๖. ปลงอาบัติ — การสารภาพผิดเป็นวิธีที่พระภิกษุกระทำเพื่อให้พ้นโทษผิดที่มีอยู่. ๗. อาชญา — โทษ. ๘. นิตย — เสมอ.

บทที่ ๔. —

๑. สัจจ — ระวัง. ๒. สถาพร — มั่นคง. ๓. บัณฑิต — นำ
อาย. ๔. โอวาท — คำสั่งสอน. ๕. ลามก — เลวทราม.
๖. ทุจจริต — ชั่ว.

บทที่ ๕. —

๑. ขุบล — ข้อความ. ๒. เจตนา — จงใจ. ๓. มาด — มุ่ง,
หมายไว้, คาดไว้. ๔. สัจจา — ความจริง. ๕. เบียด
เบียด — ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน. ๖. บาป — ความชั่ว.
๗. ธรรมเนียม — ประเพณี, แบบแผน, แบบอย่าง
ที่เคยทำกันมา. ๘. สारวม — รมัถระวัง.

บทที่ ๖. —

๑. ชนม์ — อายุ. ๒. พิจารณา — ตรวจตรา, พินิจพิเคราะห์.
๓. กำพร้า — ไร้พ่อแม่ คือพ่อแม่ตาย. ๔. อาภัพ — ตก
อับ. ๕. ธนบัตร — กระดาษที่ไว้แทนเงินตรา.
๖. บรรพบุรุษ — ผู้เป็นต้นตระกูล. ๗. ฐาน — หลัก
แหล่ง.

บทที่ ๗. —

๑. เกียรตินาม—การเลื่องลือชื่อเสียง. ๒. วาข—สั้น,
หมด, ตาย. ๓. สงคราม—การรบกัน. ๔. สรรพอาวุธ—
เครื่องมือที่ใช้ในการรบทั้งปวง. ๕. ยุทธภัณฑ์—เครื่อง
ใช้ในการรบ. ๖. สระสม—รวบรวมไว้. ๗. อิศระภาพ—
ความเป็นใหญ่.

นายยิ้ม ศรีหงส์ ผู้พิมพ์โฆษณา
พิมพ์ที่โรงพิมพ์บางขุนพรหม
ปากคลองภาษีสามพระยา
พระนคร พ.ศ. ๒๔๗๙

กระทรวงธรรมการอนุญาตให้ทุก ๆ โรงเรียนใช้

แบบเรียนแผนกวิชาสามัญ

๑. ประถมพจนานุกรม เล่ม ๑ (ป. ๒)	๑๐ สก.
๒. " " ๒ (ป. ๓)	๑๐ สก.
๓. " " ๓ (ป. ๔)	๑๐ สก.
๔. พจนานุกรม เล่ม ๑ (ม. ๑)	๒๐ สก.
๕. " " ๒ (ม. ๒)	๑๘ สก.
๖. " " ๓ (ม. ๓)	๑๖ สก.

แบบเรียนแผนกวิชาสามัญ

๗. วิชาการเขียนเบื้องต้น เล่ม ๑ (ป.)	๑๕ สก.
๘. " " ๒ (ม.)	๒๕ สก.
๙. " " ๓ (ม.)	๓๕ สก.
๑๐. คู่มือวิชาการเลขเล่ม ๑ (ครู ป.)	๑๐๐ สก.

ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ท่านผู้สอนปรารถนาที่จะกะหนังสือให้เด็กเรียนได้เหมาะสมที่สุด หนังสือเหล่านี้ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงขอฝากให้อยู่ในความพิจารณาของท่านด้วย ต้องการตัวอย่างโปรดส่งจาก โรงพิมพ์บางขุนพรหม หรือโรงพิมพ์ศรีหงส์

นายสนิท สุขสมาน

ทำการสกริการช่างอาชีพ บางขุนพรหม พระนคร

(สำเนา)

ใบอนุญาตให้ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๗๒ / ๒๕๒๗

วันที่ ๒๔ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

หนังสือแบบเรียนจรรยาบรรณ เล่ม ๓ ของ

นายสนิท สุขสมาน พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง จำนวน ห้าพันฉบับ
ในพ.ศ. ๒๕๒๗

เจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

(ลงนาม) ดินทุสงครามชัย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

(ใช้ให้เฉพาะในการพิมพ์คราวนี้เท่านั้น และห้ามมิให้นำไป
อนุญาตนำไปพิมพ์ในหนังสือเรื่องอื่นที่มีได้รับอนุญาตเป็นอันขาด)